ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 6.12.2024 г.
COM(2024) 571 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

СЕДМИ ДОКЛАД ПО МЕХАНИЗМА ЗА ВРЕМЕННО СПИРАНЕ НА ОСВОБОЖДАВАНЕТО ОТ ИЗИСКВАНЕТО ЗА ВИЗА

Съдържание

ВЪВЕДЕНИЕ **2**

I. СЪСЕДНИ НА ЕС ДЪРЖАВИ **7**

1. ДЪРЖАВИ, ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОИТО СЕ ПРИЛАГА БЕЗВИЗОВ РЕЖИМ ЗА ПЕРИОД, ПО-КРАТЪК ОТ 7 ГОДИНИ **7**

ГРУЗИЯ **7**

УКРАЙНА **15**

КОСОВО* **22**

2. ДЪРЖАВИ, ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОИТО СЕ ПРИЛАГА БЕЗВИЗОВ РЕЖИМ ЗА ПЕРИОД, ПО-ДЪЛЪГ ОТ 7 ГОДИНИ **28**

АЛБАНИЯ **28**

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА **32**

РЕПУБЛИКА МОЛДОВА **36**

ЧЕРНА ГОРА **40**

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ **44**

СЪРБИЯ **47**

II. ИЗТОЧНОКАРИБСКИ ДЪРЖАВИ **51**

III. ЛАТИНСКА АМЕРИКА **55**

ЗАКЛЮЧЕНИЕ **60**

* *Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.*

ВЪВЕДЕНИЕ

Либерализирането на визовия режим е важна част от инструментариума на ЕС за сътрудничество с трети държави в областта на миграцията, сигурността и правосъдието. То е насочено към улесняване на мобилността и контактите между хората. То може да стимулира сектора на пътуванията и туризма и да даде тласък на културния и академичния обмен. То може да насърчава и дипломатическите отношения и международното сътрудничество, като в идеалния случай води до засилване на политическите взаимодействия в различни области, вариращи от търговско и икономическо сътрудничество до сигурност, иновации и технологии.

В същото време мониторингът от страна на Комисията на безвизовите режими в ЕС сочи, че **безвизовият режим на пътуване може също така да се превърне в източник на значителни предизвикателства, свързани с миграцията и сигурността, на които трябва да се намери решение.** В настоящия доклад продължава да се обръща специално внимание на привеждането в съответствие на визовата политика, режимите за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, сътрудничеството в областта на обратното приемане и неоснователните молби за убежище. Основната цел на освобождаването от изискването за виза, което ЕС е предоставил на трети държави, е да се улесни пътуването, като се осигурят влизане и кратък престой при безвизов режим на територията на Шенгенското пространство за максимален период до 90 дни в рамките на всеки период от 180 дни. На хората, които представляват риск за сигурността на ЕС и неговите държави членки, не трябва да се разрешава да пътуват при безвизов режим в Шенгенското пространство, а хората, които търсят международна закрила или искат да се установят за по-дълъг период от време в ЕС, следва да използват приложимите режими и правни възможности.

През октомври 2023 г. Комисията предложи **преразглеждане на механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза**[1], за да се отговори по-добре на предизвикателствата, свързани с безвизовите режими и с всякакви възможни злоупотреби с безвизовия режим на пътуване, като се улесни задействането на механизма и се повиши неговият възпиращ ефект. Комисията насърчи Европейския парламент и Съвета да приключат бързо с преговорите по предложението и да осигурят неговото приемане.

Обхват на доклада — нов стратегически и глобален подход

Непрекъснатият мониторинг от страна на Комисията на безвизовите режими в ЕС е задача от ключово значение за доброто функциониране на визовата политика на ЕС и за цялостната сигурност на Шенгенското пространство. Съгласно член 8, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2018/1806 („Регламента за визите“)[2] от Комисията се изисква да осигури подходящо наблюдение дали продължават да се спазват изискванията за освобождаване от визи от държавите, чиито граждани са получили безвизов достъп до Шенгенското пространство след успешното приключване на диалог за либерализиране на визовия режим, както и да докладва на Европейския парламент и на Съвета. За тази цел **от 2017 г. насам Комисията прие шест**

[1] Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1806 във връзка с преразглеждането на механизма за спиране, COM/2023/642 final.

[2] Регламент (ЕС) 2018/1806 на Европейския парламент и на Съвета от 14 ноември 2018 г. за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване (ОВ L 303, 28.11.2018 г., стр. 39).

доклада по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза[3], обхващащи **партньорите от Западните Балкани** (Албания, Босна и Херцеговина, Черна гора, Северна Македония и Сърбия) **и от Източното партньорство** (Грузия, Република Молдова — наричана по-долу Молдова — и Украйна), за които се прилага безвизов режим.

Като последващи действия по съобщение от май 2023 г.[4] в шестия доклад беше възприет по-широк подход, така че да се гарантира, че **мониторингът и докладването са по-всеобхватни и стратегически, поради което не се ограничават до съседните на ЕС държави, но обхващат всички трети държави, за които се прилага безвизов режим, представляващи специфични предизвикателства**, които, ако не бъдат преодолени, могат да доведат до задействане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за визи. Поради това Комисията за първи път разшири географския обхват, като включи в докладването също и **шест трети държави, за които се прилага безвизов режим, в които са налице режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции**, а именно Антигуа и Барбуда, Доминика, Гренада, Сейнт Китс и Невис, Сейнт Лусия и Вануату[5].

Съседни на ЕС държави

В настоящия седми доклад, както се изисква в член 8, параграф 4 от Регламента за визите, отново се съдържа пълна оценка на непрекъснатото спазване на изискванията за либерализиране на визовия режим за **Грузия** и **Украйна**, тъй като те са приключили своите съответни диалози за либерализиране на визовия режим преди по-малко от седем години. Освен това, след успешното приключване на диалога между ЕС и Косово за либерализиране на визовия режим и прилагането от 1 януари 2024 г.[6] на освобождаването на Косово от изискването за виза, настоящият доклад включва и първи перспективен анализ на непрекъснатото спазване от страна на **Косово** на изискванията за либерализиране на визовия режим.

Що се отнася до държавите, които приключиха диалога за либерализиране на визовия режим преди повече от седем години[7] (**Албания, Босна и Херцеговина, Молдова, Черна гора, Северна Македония и Сърбия**), в доклада продължават да се посочват конкретни

---

3 COM(2017) 815 final (първи доклад); COM(2018) 856 final (втори доклад); COM(2020) 325 final (трети доклад); COM(2021) 602 final (четвърти доклад), COM/2022/715 final/2 (пети доклад), COM/2023/730 final (шести доклад).

4 Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно мониторинга на безвизовите режими на ЕС, COM(2023) 297 final.

5 В настоящия доклад не е обхванатa Вануату, тъй като окончателната оценка на Комисията относно рисковете за сигурността, произтичащи от режимите на Вануату за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, беше представена на 31 май 2024 г. в Доклада на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно спирането на освобождаването от изискването за виза за гражданите на Вануату, COM(2024) 366 final.

6 Регламент (ЕС) 2023/850 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1806 за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване (Косово (Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.). (ОВ L 110, 25.4.2023 г., стр. 1—4).

7 Съгласно член 8, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2018/1806 от Комисията се изисква да изготвя доклади само за период от седем години след датата на влизане в сила на либерализирането на визовия режим за тези трети държави; след изтичането на този период Комисията може да продължи да изготвя доклади, когато сметне за необходимо или при поискване от Европейския парламент или от Съвета.

предизвикателства, произтичащи от безвизовото пътуване и/или представляващи специфични рискове за ЕС, свързани с незаконната миграция или сигурността, като например привеждането в съответствие на визовата политика, режимите за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, сътрудничеството в областта на обратното приемане или неоснователните молби за убежище.

За всички държави, обхванати от процеса на разширяване, въпросите, свързани с критериите, разгледани в рамките на приключилите диалози за либерализиране на визовия режим, се оценяват като част от процеса на разширяване в рамките на глава 23 — „Съдебна власт и основни права“, и глава 24 — „Правосъдие и вътрешни работи“, и за тях се докладва задълбочено в годишните доклади на Комисията относно разширяването. От 2024 г. четири държави, обхванати от процеса на разширяване (Албания, Черна гора, Северна Македония и Сърбия), също са включени в доклада на Комисията относно върховенството на закона.

Като част от програмата си за реформи в рамките на Плана за растеж за Западните Балкани партньорите от Западните Балкани се ангажираха да извършат реформи на така наречените „основи“ на процеса на присъединяване, които включват конкретни ангажименти за борба с организираната престъпност, борба с корупцията и привеждане в съответствие на визовата политика.

По отношение на **Западните Балкани** докладът се основава на текущото изпълнение на Плана за действие на ЕС за справяне с миграцията по маршрута, представен от Комисията на 5 декември 2022 г.[8]. Планът за действие представлява отговор, наред с други предизвикателства, на нарастването на незаконната миграция към ЕС през 2022 г. по маршрута през Западните Балкани. Това увеличаване на броя на незаконните преминавания на външните граници на държавите членки от региона се дължи отчасти на незаконните вторични движения на граждани на трети държави, които са пристигнали в Западните Балкани чрез безвизово пътуване и продължават да пътуват към ЕС. Съвместното изпълнение от страна на ЕС и региона на Плана за действие допринесе за намаляване с почти една трета на миграционния натиск по маршрута през Западните Балкани през 2023 г. в сравнение с 2022 г. и с още 79 % според предварителните данни през първите девет месеца на 2024 г. в сравнение със същия период на 2023 г. Това съвместно изпълнение допринесе и за по-нататъшното укрепване на сътрудничеството между ЕС и партньорите от Западните Балкани в областта на управлението на миграцията. Планът за действие обхваща управлението на границите, предоставянето на убежище и капацитета за приемане, борбата с контрабандата на мигранти, сътрудничеството в областта на обратното приемане и връщанията, както и привеждането в съответствие на визовата политика.

Като цяло се поддържа добър темп на изпълнение във всички тези области на политиката благодарение на увеличената ангажираност и работата на всички партньори от Западните Балкани на всички равнища. Усилията обаче трябва да продължат. Незаконната миграция продължава да бъде предизвикателство пред партньорите от Западните Балкани. В края на 2022 г. и началото на 2023 г. в региона отново бяха въведени изисквания за притежаване на виза за някои основни националности, които стоят зад увеличението на броя на незаконно пристигащите през 2022 г. Необходимо е обаче да се осигури по-нататъшно привеждане в съответствие на визовата политика и да се засили контролът върху пристигащите без виза в

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-12/Western%20Balkans_en.pdf

региона. Борбата с контрабандата на мигранти и трафика на хора, както и осигуряването на ефективни връщания, остават ключови приоритети. Комисията увеличи финансовата си подкрепа по линия на Инструмента за предприсъединяване (IPA III) с общо финансиране в размер на 351,9 милиона евро за дейности, свързани с миграцията в региона (2021—2024 г.). Това включва регионалните програми „Подкрепа от ЕС за засилване на борбата с контрабандата на мигранти и трафика на хора в Западните Балкани“ (36 милиона евро), „Регионална подкрепа от ЕС за системи за управление на миграцията, съобразени със закрилата, в Западните Балкани — ФАЗА III“ (19,2 милиона евро) и „Регионална подкрепа от ЕС за сигурността на границите в Западните Балкани“ (7 милиона евро).

Докладът се основава на приноса на обхванатите партньори, Европейската служба за външна дейност и делегациите на Съюза, съответните агенции за правосъдие и вътрешни работи на ЕС[9] и държавите членки[10]. Този принос е послужил за основа на съответните оценки, съдържащи се в доклада. В настоящия седми доклад се оценяват действията, предприети от засегнатите партньори през 2023 г., с актуализирана информация за 2024 г., за които се смята, че оказват значително въздействие върху препоръките от тази година. В него също така се докладва за оперативното сътрудничество с ЕС и с държавите членки[11] и е включен преглед на тенденциите, свързани с миграцията[12], като се отразяват данните на Евростат за статистическата 2023 година, включително промени в сравнение с 2022 г.

Латинска Америка и Карибите

Както е възприето в шестия доклад, и като вече се следва новият подход, описан в законодателното предложение за преразглеждане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза[13], в настоящия доклад са включени и **други географски области извън съседните на ЕС държави**, като специално внимание се обръща на държавите с безвизов режим, в които са възникнали специфични проблеми и с които може да е необходимо по-нататъшно сътрудничество за справяне със специфични предизвикателства, свързани с миграцията и/или сигурността, които могат да бъдат оценени съгласно механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза. В това отношение в настоящия доклад продължават да се оценяват **източнокарибските** държави с безвизов режим, които прилагат режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, и е представена оценка на държавите с безвизов режим в **Латинска Америка**.

---

9 Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA), Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex), Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на наказателното правосъдие (Евроюст) и Агенцията на Европейския съюз за сътрудничество в областта на правоприлагането (Европол).

10 Двадесет държави членки представиха подходящи примери за сътрудничество с посочените държави в областта на миграцията и сигурността.

11 За целите на настоящия доклад понятието „държавите членки“ означава държавите членки, които прилагат Регламент (ЕС) 2018/1806 („Регламента за визите“), т.е. всички настоящи държави — членки на ЕС (с изключение на Ирландия), както и асоциираните към Шенген държави.

12 Докато критериите за либерализиране на визовия режим, свързани с миграцията, са ограничени до миграционните политики от съответните трети държави, разделът за тенденциите, свързани с миграцията, отразява незаконната миграция към държавите членки, отказите за влизане, издадени от държавите членки, и подадените молби за международна закрила в държавите членки от граждани на държавите, обхванати в доклада.

13 Член 8г, параграф 2 от предложението.

Както е посочено в съвместното съобщение от 2023 г. относно нова програма за отношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн[14], **ЕС и Латинска Америка и Карибският басейн са естествени партньори, обединени от уникални исторически и културни връзки, дълбоки икономически и социални отношения и съвместен ангажимент за мир, демокрация, основни права и многостранно сътрудничество**. В центъра на това партньорство стоят хората: мобилността и контактите между хората са елементите от ключово значение за укрепването на тези отношения. В същото време мониторингът от страна на Комисията на безвизовите режими на ЕС с партньорите от Латинска Америка и Карибския басейн сочи някои специфични предизвикателства, свързани с **миграцията и сигурността**. Тези предизвикателства произтичат по-специално от прилагането на режимите на пет източнокарибски държави за предоставяне на гражданство срещу инвестиции и от нарастващия брой на неоснователните молби за убежище, подавани в ЕС от граждани на някои държави от Латинска Америка. В двата последни раздела от настоящия доклад са представени оценката на Комисията на тези предизвикателства и препоръки относно начините за преодоляването им.

[14] JOIN(2023) 17 final.

I. СЪСЕДНИ НА ЕС ДЪРЖАВИ

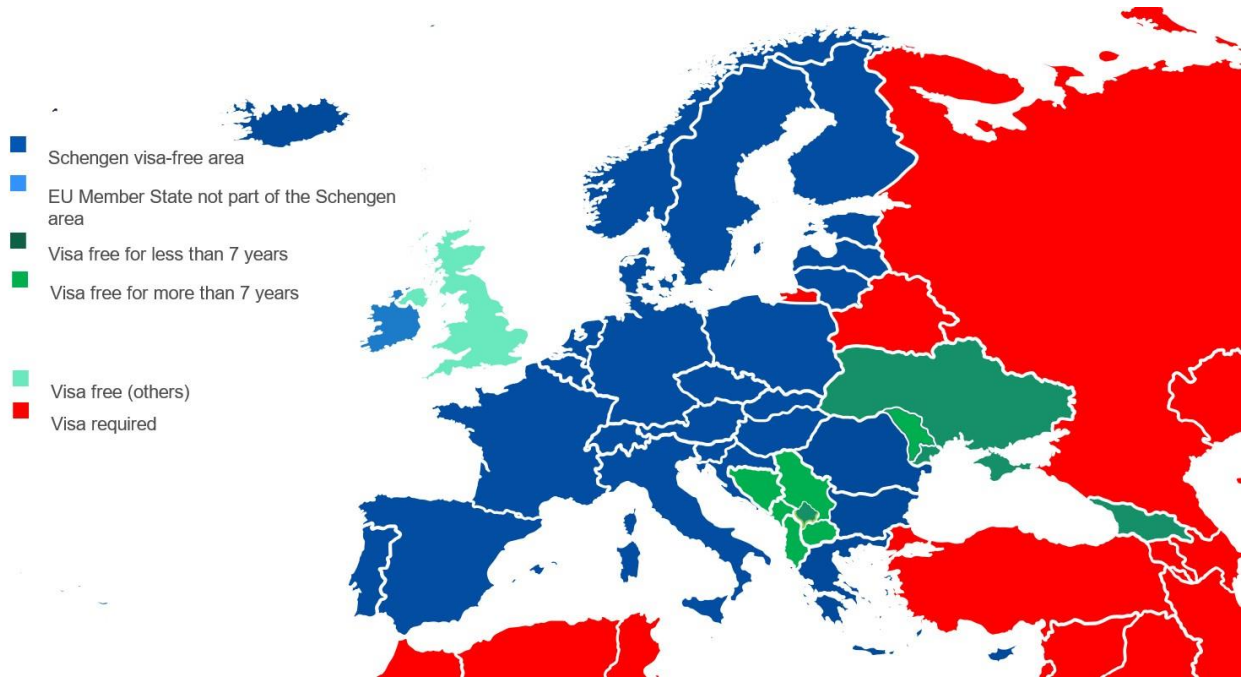

1. ДЪРЖАВИ, ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОИТО СЕ ПРИЛАГА БЕЗВИЗОВ РЕЖИМ ЗА ПЕРИОД, ПО-КРАТЪК ОТ 7 ГОДИНИ

ГРУЗИЯ

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Грузия прилага безвизов режим за 25 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза[15]: Армения, Азербайджан, Бахрейн, Беларус, Белиз, Ботсуана, Китай (споразумения за премахване на визите, подписано през април 2024 г.), Доминиканска република, Еквадор, Иран, Йордания, Казахстан, Кувейт, Киргизстан, Ливан, Оман, Катар, Русия, Саудитска Арабия, Южна Африка, Таджикистан, Тайланд, Турция, Туркменистан и Узбекистан.

Грузия не е постигнала напредък за по-нататъшно привеждане в съответствие на визовата политика; напротив, с подписването през април 2024 г. на споразумението за премахване на визите с Китай разминаването с визовата политика на ЕС се увеличи. Грузия твърди, че тъй като няма пряка сухопътна граница с ЕС, липсата на привеждане в съответствие на визовата политика не представлява риск за ЕС по отношение на незаконната миграция или сигурността. Въпреки това Комисията припомня, че привеждането в съответствие на визовата политика е ключова цел за всички съседните на ЕС държави и държави, които се стремят към членство в ЕС. Поради това Комисията очаква от Грузия да постигне напредък по привеждането в съответствие на визовата политика.

2. Сигурност на документите, включително биометрични данни

Грузия издава биометрични паспорти от 2010 г. Небиометричните паспорти ще бъдат напълно премахнати до 1 януари 2025 г., когато изтича срокът на последните такива паспорти в

[15] Приложение I към Регламент (ЕС) 2018/1806.

обращение[16]. Грузия обменя информация за изгубени и откраднати паспорти като част от сътрудничеството с Интерпол.

През декември 2023 г. е приет закон, който задължава до 1 юли 2024 г. да бъдат изтеглени неелектронните лични карти, издадени преди 28 юли 2011 г., и да бъдат заменени с електронни лични карти.

3. Интегрирано управление на границите, управление на миграцията, предоставяне на убежище.

През март 2023 г. Грузия прие стратегията за интегрирано управление на границите за периода 2023—2027 г., а през август 2023 г. — плана за действие към стратегията за интегрирано управление на границите за периода 2023—2027 г. Грузия продължи да инвестира в развитието на сигурността на границите, наред с другото, като създаде през 2023 г. планинско звено за бързо реагиране. С една държава — членка на ЕС, беше приведен в действие план за сътрудничество в областта на наблюдението на границите, а с друга държава — членка на ЕС, беше подписано техническо споразумение за военноморско сътрудничество с участието на бреговата охрана на Грузия.

Грузия има опит в структурирано сътрудничество с Frontex. Наблюдатели на Frontex са разположени на пет гранични контролно-пропускателни пункта (летищата в Тбилиси и Кутаиси, сухопътния граничен контролно-пропускателен пункт в Сарпи и сезонно на летището и морското пристанище в Батуми). През 2023 г. в Грузия са изпратени общо 28 служители на Frontex. Грузински полицейски служители бяха изпратени на летищата на 12 държави членки (общо 24 служители през 2023 г.). Основната цел на това сътрудничество е да се предотврати злоупотребата с безвизово пътуване от грузински граждани, включително чрез подаване на неоснователни молби за предоставяне на убежище (вж. по-долу).

Грузия е член на мрежата за анализ на риска на Източното партньорство — регионална платформа за обмен на информация и разузнавателни данни, ръководена от Frontex. От 2019 г. академията към Министерството на вътрешните работи на Грузия получи статут на академия за партньорство с Frontex. Грузия участва в съвместната операция „Координационни точки“ за операции по въздух, суша и море за 2023 г. чрез обмен на най-добри практики и посещения/разполагане на експерти на Frontex по управление на границите. Сътрудничеството с Frontex включваше и програми за обучение (например специализирани инструктажи относно документни измами и измамници, представящи се за други лица), учебни посещения, експертни консултации и обмени по програмата „Обмен на персонал“ за 2023 г.

Продължи двустранното/многостранното сътрудничество с държавите членки в областта на управлението на границите/миграцията, включително контакти/посещения на високо равнище, изпращане на служители за връзка от държавите членки в Грузия, специализирано обучение и експертни консултации с акцент върху откриването на подправени документи и борбата с мрежите на организираната престъпност, специализирани в контрабандата на мигранти.

Грузия изпълни препоръката от Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза и се присъедини към Оперативния план за действие срещу контрабандата на мигранти за периода 2024—2025 г. на Европейската мултидисциплинарна платформа за борба с криминални заплахи (EMPACT). През 2023 г. тя взе участие в шест оперативни плана

[16] Към 1 януари 2024 г. броят на оставащите валидни небиометрични паспорти е бил 2 012.

за действие (ОПД) и 77 оперативни действия (ОП). Сътрудничеството в рамките на схемата на EMPACT доведе и до изпълнението на проекта „Безвъзмездни средства с ниска стойност“ (БСНС), насочен към борбата с грузинските организирани престъпни групи в ЕС.

Що се отнася до обратното приемане и връщането, няколко държави — членки на ЕС, и Frontex изтъкнаха тясното сътрудничество с грузинските органи. Грузия редовно приемаше операции по връщане както с чартърни, така и с редовни полети. Грузия също така предоставяше при поискване своите конвои за целите на организирането на операции по връщане, осъществявани от държавата на произход. Освен това министерство на външните работи и Министерството на вътрешните работи на Грузия разшириха сътрудничеството си с Frontex по отношение на идентифицирането на завърнали се лица, които не притежават документи за пътуване, като проведоха обучение за Постоянния корпус на европейската гранична и брегова охрана и държавите членки относно използването на грузинската система за управление на случаите на обратно приемане за електронно подаване на искания за идентифициране на тези лица.

Грузия продължи своите усилия за решаване на проблема с неоснователните молби за предоставяне на убежище, подадени от нейни граждани в държавите — членки на ЕС. Въз основа на измененията от 2021 г. на Закона относно правилата за грузинските граждани при напускане и влизане в Грузия грузинските органи продължиха да извършват „проверки на контрола на излизане“ на грузинските гранични контролно-пропускателни пунктове. От 1 януари 2021 г. до 1 април 2024 г. на границата са били спрени общо 7 910 граждани на Грузия, които са възнамерявали да пътуват до ЕС. Грузинските органи продължават усилията си за справяне с незаконната миграция чрез наказателно преследване на лица и групи, участващи в контрабандата на мигранти, включително онези, участващи в предоставянето на невярна информация във връзка с молби за предоставяне на убежище в ЕС. През 2023 г. са осъдени трима души (а през 2022 г. — 11).

Грузия също така си сътрудничи с Международната организация по миграция (МОМ), в партньорство с ВКБООН, по проекта „Ефективно управление на миграцията за устойчиво връщане и реинтеграция на грузински граждани“ в подкрепа на безопасното, организирано и устойчиво връщане и реинтеграция на грузински граждани, както и с МОМ/СЗО по въпросите на свързаната със здравето миграция от Грузия и неоснователните молби за убежище в Шенгенското пространство (в рамките на проекта Georgia Cares („Грузия се грижи“).

4. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

През 2023 г. броят на молбите за международна закрила, подадени от граждани на Грузия в държавите членки, е намалял с 8 % в сравнение с 2022 г., като през 2023 г. са подадени 24 375 молби (през 2022 г. — 26 555). Процентът на признаване на такива молби[17] — 7 % през 2023 г., се запазва в сравнение с предходната година.

През 2023 г. е имало десет незаконни преминавания на границите от грузински граждани към държави — членки на ЕС, спрямо 20 през 2022 г. През 2023 г. броят на грузинските граждани,

[17] За целите на настоящия доклад процентът на признаване е изчислен като дял на всички положителни решения на първа инстанция (включително статут на бежанец, субсидиарна закрила, както и хуманитарна закрила съгласно националното право) от общия брой решения на първа инстанция. За определение вж. https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/recognition-rate-procedures-international-protection_en?prefLang=bg

за които е установено, че пребивават незаконно в държави членки, е нараснал с 12 % — от 22 005 през 2022 г. на 24 595 души през 2023 г. Броят на отказите за влизане, издадени на грузински граждани, намалява с 8 %, от 4 015 през 2022 г. до 3 680 през 2023 г.

През 2023 г. броят на решенията за връщане, издадени на граждани на Грузия, продължава да се увеличава, като през 2023 г. са издадени 20 240 заповеди за връщане в сравнение с 17 415 през 2022 г., което представлява увеличение от 16 %. Същата тенденция е налице и по отношение на броя на върнатите лица (10 555 през 2023 г. спрямо 7 725 през 2022 г., което представлява увеличение от 37 %). Процентът на връщания незначително се е подобрил, от 44 % през 2022 г. на 52 % през 2023 г.

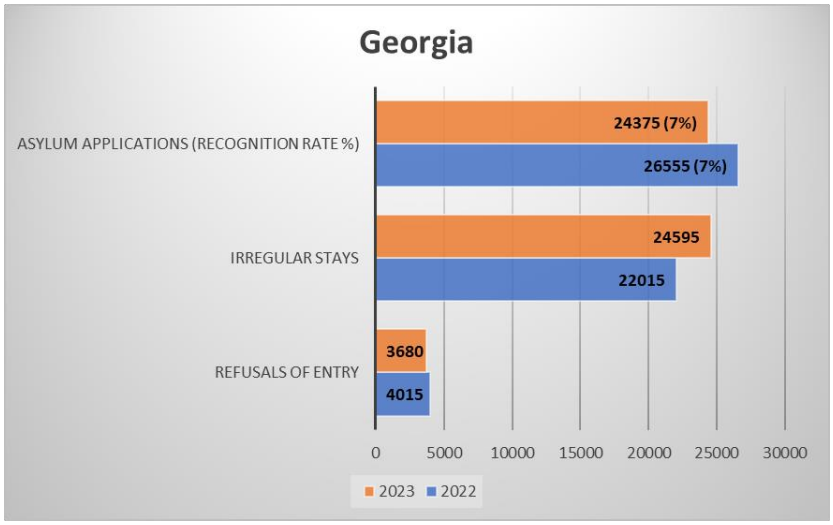

Източник: Евростат

5. Обществен ред и сигурност

Грузия продължи сътрудничеството си с Европол, като поддържа служител за връзка в централата на Европол и участва в седем аналитични проекта на Европол. През периода юни 2023 г. — март 2024 г. с членовете на Европол и държавите партньори бяха споделени 1 124 елемента оперативна информация, свързана с повече от 13 161 лица, посредством канала на мрежовото приложение за защитен обмен на информация (SIENA). В рамките на сътрудничеството с Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL) Грузия се възползва от различни специализирани програми за обучение по финансирания от ЕС проект „Обучение и оперативно партньорство срещу организираната престъпност“ (TOPCOP). Грузия продължи сътрудничеството си с Евроюст, като участваше в съвместни екипи за разследване.

Грузия продължи да изпълнява националната стратегия за борба с организираната престъпност за периода 2021—2024 г., като ударението беше върху борбата с трафика на наркотици и киберпрестъпността. След агресивната война на Русия срещу Украйна с изменения в законодателството бяха взети мерки за предотвратяването на трафика и незаконното разпространение на оръжия и боеприпаси. Като член на Интерпол Грузия продължи да участва активно в работни групи и проекти. Две държави — членки на ЕС, предложиха обучение на служители на грузински правоприлагащи органи в областта на откриването на подправени документи и идентифицирането на жертви на сексуална експлоатация онлайн.

През февруари 2023 г. Грузия прие втората национална стратегия за борба с наркотиците за периода 2023—2030 г. (вдъхновена непосредствено от стратегията на ЕС в областта на

наркотиците за периода 2021—2025 г.) и съответния план за действие за периода 2023—2024 г. Грузия продължи сътрудничеството си с Агенцията на Европейския съюз по наркотиците (EUDA) въз основа на работна договореност от 2022 г., както и в контекста на проекта EU4MD II.

Грузия продължи да прилага националната стратегия за борба с тероризма за периода 2022—2026 г. и съответния план за действие. През 2023 г. дванадесет грузински граждани и трима граждани на трети държави са арестувани по обвинения в принадлежност към терористична организация или подкрепа за такава организация. През 2023 г. Грузия се присъедини към програмата на ООН за борба с пътуването с цел тероризъм goTravel. Грузия продължи да прилага и националната стратегия за превенция, разкриване и противодействие на изпирането на пари, финансирането на тероризма и разпространението на оръжия за масово унищожение (за периода 2023—2026 г.) и свързания с нея план за действие. През 2023 г. Грузия разшири сътрудничеството си с Европол в областта на борбата с тероризма, като се присъедини към Съвместния екип за връзка за борба с тероризма (CT JLT) на агенцията и взе участие в множество проекти за анализ за целите на борбата с тероризма.

В Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза се отправя препоръка Грузия да приеме нова стратегия за борба с корупцията и съответен план за действие, като осигури адекватни ресурси за тяхното прилагане и обърне специално внимание върху разследването, наказателното преследване и произнасянето по дела за корупция на високо равнище. Грузия все още не е разработила нова национална стратегия или план за действие за борба с корупцията.

В Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза се посочва, че Грузия трябва да създаде Служба за отнемане на активи и Служба за управление на активи и да увеличи усилията си за отнемане на активи. Въпреки сътрудничеството на Грузия със службите на ЕС за отнемане на активи все още не е изпълнена препоръката за създаване на Служба за отнемане на активи. Освен това няма специална структура, която да е натоварена с управлението на отнетите активи. Иззетите активи се управляват от Националната агенция за държавна собственост.

В Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза е отправена препоръка към Грузия да осигури гаранции, че законодателството относно Бюрото за борба с корупцията, Службата за специални разследвания и Службата за защита на личните данни отговаря на препоръките на Венецианската комисия. Измененията на Закона относно Бюрото за борба с корупцията, приети през май 2024 г., не отговарят на ключови препоръки на Венецианската комисия, особено на онези, които се отнасят до фактическата независимост, политическата неутралност и функциите на Бюрото за борба с корупцията.

Грузия участва в Групата държави срещу корупцията (GRECO). В изпълнение на препоръките на GRECO през 2023 г. Грузия измени Закона за прокуратурата, като разшири обхвата на режима за деклариране на имущественото състояние, така че да включва всички прокурори. Докладът на GRECO за оценка на Грузия от юли 2024 г. включва препоръки по отношение на стратегическата рамка, проверките за почтеност и прозрачността.

6. Външни отношения и основни права

През периода на докладване Грузия прие законодателство, чието прилагане подкопава основните права. Приемането през май 2024 г. на Закона за прозрачност на чуждестранното

влияние и през септември 2024 г. на законодателния пакет за „семейните ценности и закрила на малолетните и непълнолетните“ подкопават цялостната правна рамка за защита на основните права. И двете инициативи нарушават правата на човека и основните свободи, по-специално правото на свобода на сдружаване, свободата на изразяване на мнение и правото на неприкосновеност на личния живот. Законът за прозрачност на чуждестранното влияние е приет през май 2024 г. въпреки становището на Венецианската комисия[18] и повторните призиви на ЕС, в които се препоръчва неговата отмяна. Законът накърнява свободата на сдружаване, свободата на изразяване на мнение, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на участие в обществените дела, както и забраната за дискриминация. Обременяващите изисквания за докладване и широките правомощия, предоставени на Министерството на правосъдието при контрола на организациите на гражданското общество и медиите, увеличават риска от избирателно и произволно прилагане.

В заключенията си от 27 юни 2024 г. Европейският съвет подчерта, че приетият закон „за прозрачност на чуждестранното влияние“ представлява отстъпление от поне три от деветте стъпки, посочени в препоръката на Комисията за предоставяне на статут на страна кандидатка (относно дезинформацията, поляризацията, основните права и участието на организациите на гражданското общество). Европейският съвет направи заключението, че действията на грузинското правителство излагат на риск пътя на Грузия към ЕС и де факто водят до спиране на процеса на присъединяване.

На 17 септември 2024 г. парламентът прие законодателен пакет, състоящ се от „Закон за семейните ценности и закрила на малолетните и непълнолетните“ и осемнадесет изменения на съществуващи закони, без да се проведат предварителни обществени консултации и задълбочен анализ на съответствието с европейските и международните стандарти. Със законодателния пакет за семейните ценности и закрила на малолетните и непълнолетните, приет като закон на 3 октомври, се подкопават основните права на грузинския народ и се засилват стигматизацията и дискриминацията. В резултат на законодателните дейности и продължаващото разпространение на хомофобска реч на омразата ЛГБТИК в Грузия са изправени пред все по-враждебна и стигматизираща атмосфера.

Планът за действие за периода 2024—2026 г. за изпълнение на стратегията в областта на правата на човека беше приет след ограничен процес на консултации и не включва разпоредби относно ЛГБТИК и защитата на неприкосновеността на личния живот. Планът за действие частично засяга свободата на религията и убежденията. Изпълнението на плана за действие все още не е започнало, а мониторингът на изпълнението не е ясно определен. Все още предстои да бъдат отстранени съществени пропуски в стратегическата рамка по отношение на защитата на правата на малцинствата, включително представителството на малцинствата.

В заключенията на Европейския съвет от 17 октомври 2024 г. се потвърждава, че процесът на присъединяване на Грузия е спрян, и се отправя призив към грузинските органи да приемат демократични, всеобхватни и устойчиви реформи в съответствие с основните принципи на европейската интеграция.

Комисията ще следи отблизо прилагането на закона за „прозрачност на чуждестранното влияние“ и на законодателния пакет за семейните ценности и закрила на малолетните и

[18] CDL-PI(2023) (coe.int): Спешно становище относно Закона за прозрачност на чуждестранното влияние, издадено от Венецианската комисия на 21 май 2024 г.

непълнолетните, тъй като спазването на основните права, включително ефективното прилагане и политиките за борба с дискриминацията, са специфични изисквания, въз основа на които на Грузия беше предоставено либерализиране на визовия режим.

Вследствие на препоръката за защита на данните от Петия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза през юни 2023 г. беше приет нов Закон за защита на личните данни, който през май 2024 г. беше изменен. Ключови препоръки на Венецианската комисия относно институционалната независимост, безпристрастността и правомощията на Службата за защита на личните данни остават неизпълнени.

7. Препоръки

Като се имат предвид скорошните събития в Грузия в момента се обмисля дали да не се активира механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза по отношение на някои категории лица. За да продължи да отговаря на всички критерии за либерализиране на визовия режим и да избегне евентуалното задействане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза, Грузия трябва да предприеме допълнителни спешни действия за изпълнение на препоръките на Комисията. По-специално е необходимо да се предприемат мерки в следните области:

а) Гарантиране и поддържане на защитата на основните права на всички грузински граждани, включително свободата на събранията и сдруженията и свободата на изразяване на мнение, правото на неприкосновеност на личния живот, правото на участие в обществените дела, както и забраната за дискриминация.

б) Избягване и отмяна на всяко законодателство, което може да ограничи основните права и свободи, да противоречи на принципа на недискриминация и на съответните европейски и международни стандарти. По-специално, отмяна на закона за „прозрачност на чуждестранното влияние“ и законодателния пакет за „семейните ценности и закрила на малолетните и непълнолетните“ и внасяне на изменения в националната стратегия и плана за действие в областта на правата на човека, за да се гарантира, че правата на ЛГБТИК се спазват изцяло.

в) Привеждане на визовата политика на Грузия в съответствие със списъка на ЕС с трети държави, за чиито граждани се изисква виза, по-специално тези държави, които са свързани с незаконна миграция или рискове за сигурността на ЕС.

г) Ускоряване на действията, насочени към решаване на въпроса с неоснователните молби за убежище и незаконното пребиваване в държавите членки, като например информационни кампании в областта на безвизовия режим, ориентирани към съответните профили на мигранти, и по-строги гранични проверки.

д) Създаване на Служба за отнемане на активи и Служба за управление на активи и продължаване на усилията за проследяване, запориране, управление и конфискация на активи и разпореждане с тях.

е) Приемане на нова стратегия за борба с корупцията и план за действие, като се осигурят адекватни ресурси за тяхното прилагане и се обърне специално внимание върху разследването, наказателното преследване и произнасянето по дела за корупция на високо равнище.

ж) Изменение на Закона относно Бюрото за борба с корупцията, за да се отговори на ключовите препоръки на Венецианската комисия, особено на онези, които се отнасят до фактическата независимост, политическата неутралност и функциите на Бюрото за борба с корупцията.

з) Привеждане на Закона за защита на личните данни в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

УКРАЙНА

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Украйна прилага безвизов режим за 15 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза: Армения, Азербайджан, Бахрейн, Беларус, Еквадор, Казахстан, Кувейт, Киргизстан, Монголия, Оман, Катар, Саудитска Арабия, Таджикистан, Турция и Узбекистан.

През 2023 г. не е постигнат напредък при привеждането в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза.

2. Сигурност на документите, включително биометрични данни

Украйна издава биометрични паспорти от 2015 г. Последните небиометрични паспорти бяха издадени през 2016 г. и пълното им премахване ще се състои 2026 г., когато те изтичат. През май 2022 г. е разработен и приведен в действие софтуер за премахване на дублирането, откриващ дублиранията в Националната система за биометрична проверка и установяване на самоличността на граждани на Украйна, чужденци и лица без гражданство (НСБПУС), която се администрира от Държавната служба за управление на миграцията на Украйна. В резултат на извършеното премахване на дублирането бяха открити 4 581 дублиращи се случая с много висока или средна вероятност за сигурност. Това действие беше от решаващо значение за установяването на измами, както и за правилното управление на информацията.

Всеки гражданин на Украйна получава уникален национален номер, който никога не се променя (дори ако съответното лице си смени името) и се вписва във всеки документ за самоличност, включително в паспорта.

Въпреки продължаващата агресивна война срещу Украйна през 2023 г. издаването на документи за самоличност продължава, с изключение на териториите на Украйна, временно окупирани от Русия, включително Кримския полуостров. След временно прекъсване през 2022 г. през 2023 г. Украйна възобнови функционирането на регистъра на невалидните украински паспорти; базата данни се актуализира ежедневно. Обменът на информация между Украйна и Интерпол относно откраднати и изгубени документи никога не е прекъсвал.

3. Интегрирано управление на границите, управление на миграцията, предоставяне на убежище.

От началото на пълномащабното нахлуване на Русия големи части от украинските международни граници са окупирани от Русия. Общо 110 гранични контролно-пропускателни пункта на границата с Русия, Беларус и на приднестровския участък на границата с Молдова остават затворени. Други 49 пункта в територии, временно окупирани от Русия, вече не са под контрола на Украйна. Въпреки това в секторите, контролирани от украинското правителство, управлението на границите продължава без прекъсване.

През юли 2023 г. стратегията за интегрирано управление на границите за периода 2023—2025 г. беше изменена. Планът за действие по прилагането на стратегията беше приет през декември 2023 г. През юни 2023 г. беше официално приета национална методология за оценка на качеството на изпълнението, разработена с помощта на експерти от ЕС. Впоследствие беше създадена съвместна работна група за контрол на качеството при управлението на границите, в която Frontex и консултативната мисия на ЕС (EUAM) в Украйна участват в качеството на наблюдатели.

През 2023 г. бяха положени значителни усилия за модернизиране на техническото оборудване на всички гранични контролно-пропускателни пунктове, останали под контрола на Украйна. Украинските служби за гранична охрана получиха от някои държави — членки на ЕС, значителни количества оборудване и специализирано обучение. През 2023 г. бяха успешно усвоени безвъзмездни средства от Frontex в размер на 12 милиона евро в подкрепа на Държавната служба за гранична охрана на Украйна. Придобитото оборудване представлява сериозен технически принос за поддържането на основните функции на интегрираното управление на границите (ИУГ) на украинските институционални партньори. Безвъзмездните средства позволиха да се увеличат способностите, особено по западните граници на страната, и да се подготви почвата за подновяване на съвместните оперативни дейности.

Продължи съвместното патрулиране със службите за гранична охрана на някои държави — членки на ЕС.

През юни 2023 г. Украйна прие два нови закона за миграцията, с които се актуализират, наред с другото, процедурите за издаване и отнемане на разрешения за пребиваване и санкциите за незаконно пребиваване.

Тъй като достъпът до Украйна по въздух и море е ограничен, а на цялата територия, включително границите, е въведено военно положение, законната и незаконната миграция към, от и през Украйна е намалена. През 2023 г. на границите с Украйна са били заловени общо 5 467 незаконни мигранти (12 094 през 2022 г.), а на територията на Украйна са били открити 3 389 незаконни мигранти (5 062 през 2022 г.); сред тях 45 % са граждани на Русия, Азербайджан и Молдова.

Украйна продължи да се бори с трафика на хора и да участва в изпълнението на общия план за борба с трафика на хора, за да вземе мерки по отношение на рисковете от трафик на хора и да окаже подкрепа на потенциалните жертви сред бягащите от войната в Украйна. Украйна играе активна роля в редовните срещи на мрежата на ЕС от национални координатори и органи за докладване, както и в правоприлагането и съдебното сътрудничество с държавите членки и агенциите на ЕС. През 2024 г. тя се включи в 19 оперативни действия, организирани в рамките на EMPACT, и в няколко съвместни екипа за разследване на организирани престъпни групи, занимаващи се с трафик на хора. Поради икономическите трудности и руската военна агресия украинските граждани остават уязвими на трафика на хора. Поради това действията, предвидени в общия план за борба с трафика на хора, трябва да продължат да се прилагат.

Сътрудничеството между Украйна и Frontex се основава на работната договореност, подписана през 2007 г. През 2023 г. Frontex продължи да предоставя подходящи съвети в рамките на своя мандат, като подпомагаше украинските органи в отговор на спешните нужди от изграждане на капацитет и в процеса на обсъждане на новата многогодишна рамка за ИУГ.

През 2023 г. не са провеждани заседания на съвместния комитет за обратно приемане между ЕС и Украйна. Въпреки това през 2023 г. развитието на сътрудничеството в областта на обратното приемане с държавите — членки на ЕС, продължи с подписването на протоколи за изпълнение с Румъния и Латвия.

Украйна продължи да си сътрудничи с МОМ, Международния център за развитие на миграционната политика (МЦРМП) и ВКБООН.

В Украйна продължават да се разглеждат молби за предоставяне на убежище. След пълномащабното нахлуване на Русия на 24 февруари 2022 г. обаче броят на молбите

значително намалява; през 2021 г. са подадени 1 198 молби, но през 2022 г. те са едва 205, а през 2023 г. — 109. Положителните решения са намалели от 157 през 2021 г. до 46 през 2022 г. и 53 през 2023 г. Към края на 2023 г. в Украйна пребивават 2 520 души със статут на бежанци или лица под субсидиарна закрила.

4. Мониторинг на тенденциите в миграцията, временната закрила, молбите за международна закрила и обратното приемане

След активирането през 2022 г. на Директивата за временната закрила[19] към 5 ноември 2024 г. **приблизителният брой на активните регистрации за временна закрила** в 27-те държави членки, Норвегия, Исландия и Швейцария, според данните, качени на Платформата относно временната закрила и предадени чрез Мрежата за подготвеност и управление на кризи в областта на миграцията, е **4 569 496,** от които **4 424 322 са в държавите — членки на ЕС**. В платформата са отчетени 436 095 неактивни регистрации. Германия, Полша и Чешката република остават държавите членки, които приемат най-висок брой лица, ползващи се с временна закрила (1,13 милиона в Германия, почти 1 милион в Полша и близо 400 000 в Чешката република)[20]. През 2023 г. са взети 1 056 020 решения за предоставяне на временна закрила в ЕС, което представлява една четвърт от броя на решенията, взети през 2022 г.[21].

През 2023 г. броят на украинските граждани, кандидати за международна закрила в държавите членки, е 16 145, 46 % по-малко в сравнение с 2022 г. (29 790). Процентът на признаване на такива молби се запазва в сравнение с 2023 г. (88 %).

Броят на украинските граждани, незаконно пресичащи границата на ЕС през 2023 г., е намалял с 11 % (4 579 през 2023 г. спрямо 5 148 през 2022 г.). Установено е, че през 2023 г. 40 815 украински граждани пребивават незаконно в ЕС (43 360 през 2022 г., което представлява намаление с 6 %). Броят на отказите за влизане на украински граждани е намалял с 37 %, от 28 795 през 2022 г. на 18 235 през 2023 г.

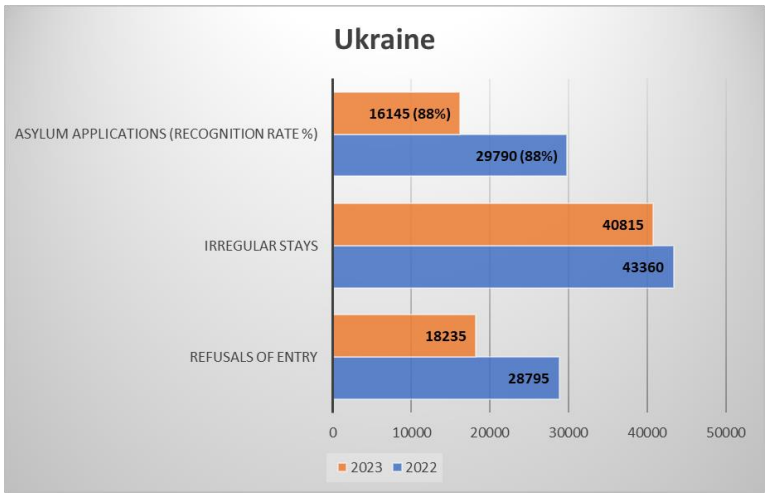

Източник: Евростат

19 Решение за изпълнение (ЕС) 2022/382 на Съвета от 4 март 2022 г. за установяване на съществуването на масово навлизане на разселени лица от Украйна по смисъла на член 5 от Директива 2001/55/ЕО и за въвеждане на временна закрила, ST/6846/2022/INIT, ОВ L 71, 4.3.2022 г., стр. 1—6.

20 Статистически данни | Евростат (europa.eu).

21 Статистически данни | Евростат (europa.eu).

5. Обществен ред и сигурност

През май 2023 г. Украйна прие всеобхватен стратегически план за реформа на целия сектор на правоприлагането в Украйна за периода 2023—2027 г. със заложени амбициозни цели. През септември и октомври 2023 г. Украйна прие преработени правни актове в областта на борбата с изпирането на пари. През декември 2023 г. Украйна прие ново законодателство относно борбата с контрабандата на стоки и избягването на акцизи/мита; в тази сфера контрабандата на тютюневи изделия се счита от украинските органи за особено сериозен проблем. През август 2024 г. Украйна прие план за действие, с който ще се изпълнява всеобхватната стратегия за реформа на сектора на правоприлагането.

През 2023 г. сътрудничеството с ЕС в областта на борбата с организираната престъпност продължи, включително посредством пет съвместни екипа за разследване (СЕР) с държавите — членки на ЕС; в началото на 2024 г. бяха създадени още осем СЕР с държави — членки на ЕС. Интензивно сътрудничество се осъществяваше и в рамките на EMPACT (122 оперативни действия). Сътрудничеството с ЕС чрез Европол продължи, като чрез SIENA бяха обменени повече от 28 000 съобщения и бяха проведени множество оперативни действия за противодействие на различни престъпни дейности, като киберпрестъпления (включително измами с кибервалути), контрабанда на прекурсори на наркотични вещества, контрабанда на мигранти, трафик на хора, незаконна търговия с огнестрелни оръжия.

Бяха положени усилия за подобряване на регистрацията на оръжия и контрола върху разпространението им; през юни 2023 г. започна да функционира Единен регистър на оръжията.

На 5 юли 2024 г. кабинетът на министрите одобри проект на постановление, изготвен от Министерството на вътрешните работи, за създаване на Координационен център за противодействие на незаконното разпространение на огнестрелни оръжия, техни компоненти и боеприпаси, който да изпълнява функциите на временен консултативен и съвещателен орган към кабинета на министрите. Основните цели на центъра включват координиране на усилията на различните държавни агенции, натоварени с контрола върху разпространението на огнестрелни оръжия, улесняване на обмена на информация и разработване на разпоредби, основани на най-добрите международни практики. Тази инициатива е в съответствие с препоръките на Европейската комисия, изложени в пакета относно разширяването за 2023 г.

ЕС и Украйна поддържат оперативно сътрудничество в тази сфера, включително чрез работна група в рамките на Групата на европейските експерти по огнестрелните оръжия (EFE), съставена от Украйна, пет държави — членки на ЕС, и Европол. ЕС осигури обучение и експертни консултации под координацията на EUAM. Темата за трафика на огнестрелни оръжия и други малки оръжия и леки въоръжения (МОЛВ) се разглежда от 2019 г. насам от EUAM, включително чрез проект, изпълняван от ОССЕ („В подкрепа на усилията на Украйна за борба с незаконния трафик на оръжия, боеприпаси и взривни вещества“). Проектът се основава на „Стратегията на ЕС за МОЛВ“ от 2018 г. и укрепва капацитета на Държавната служба за гранична охрана на Украйна, на Министерството на вътрешните работи на Украйна и на Държавната фискална служба/Държавната митническа служба на Украйна в борбата с незаконния трафик на оръжия, боеприпаси и взривни вещества в Украйна. От 2023 г., след като Украйна получи статут на страна кандидатка, трафикът на огнестрелни оръжия се обсъжда и в рамките на „диалога между ЕС и Украйна в областта на вътрешната сигурност“.

В съответствие със „Стратегията на ЕС срещу незаконните огнестрелни оръжия, малки оръжия и леки въоръжения и боеприпаси за тях“ от 2018 г. ЕС непрекъснато работи с Украйна за предотвратяване на отклоняването на огнестрелни оръжия и МОЛВ, боеприпаси за тях и взривни вещества. Ангажиментът на ЕС за справяне с риска от незаконен трафик на МОЛВ и боеприпаси за тях е съсредоточен върху следните области: а) подкрепа, осигурена чрез текущите решения на Съвета в областта на ОВППС, изпълнявани от ОССЕ, Центъра за Югоизточна и Източна Европа за контрол на малките оръжия и леките въоръжения (SEESAC) на ПРООН и Организацията за изследване на оръжия в райони на конфликт (Conflict Armament Research); б) прилагане на „списъка на ЕС с действия за противодействие на отклоняването на огнестрелни оръжия и други МОЛВ в контекста на агресията на Русия срещу Украйна“; в) мониторинг на специфичната употреба на военната помощ, предоставена в рамките на Европейския механизъм за подкрепа на мира. ЕС също така работи съвместно с Украйна и международните партньори в рамките на диалога между ЕС и Украйна в областта на вътрешната сигурност; срещите с Украйна в рамките на четиристранния диалог по въпросите на сигурността (QUAD) с участието на ЕС; Групата на директорите от Г-7 по въпросите на неразпространението; и редовните диалози с трети държави относно контрола на конвенционалните оръжия.

Що се отнася до борбата с контрабандата на наркотици, все още не е приета стратегията за държавна политика в областта на наркотиците за периода 2023—2030 г. Украйна продължи международното си сътрудничество в тази област с EUDA въз основа на работна договореност от 2022 г., както и в контекста на проекта EU4MD II, с Европол, в рамките на EUBAM, както и в рамките на EMPACT.

В борбата с киберпрестъпността (особено с кражбата на средства чрез измама и/или хакерство) Украйна си сътрудничи интензивно с държавите — членки на ЕС, Европол и Евроюст, както и с агенции на САЩ и на трети държави (например Грузия).

Вследствие на агресивната война на Русия срещу Украйна съдебната система се сблъска с безпрецедентен брой дела, свързани с военни престъпления и престъпления срещу човечеството. Една от последиците е създаването през април 2023 г. на Координационен център за подкрепа на жертвите и свидетелите. Друга последица от руската военна агресия е увеличеният брой на саботажите и терористичните актове (187 през 2023 г.), насочени конкретно към украинските критични инфраструктури, което допълнително натоварва ресурсите на правоприлагащите органи и охранителните служби, както и на цялата съдебна система.

В борбата с корупцията Украйна продължи да прилага Стратегията за борба с корупцията за периода 2021—2025 г. и Държавната програма за борба с корупцията за периода 2023—2025 г. През август 2023 г. беше приета стратегията за отнемане на незаконно придобито имущество за периода 2023—2025 г., а през август 2024 г. правителството прие плана за действие за нейното прилагане.

През декември 2023 г. беше приет нов закон за укрепване на институционалния капацитет на Националното бюро за борба с корупцията на Украйна (НББК), с който персоналът на НББК се увеличава от 700 на 1 000 души. От друга страна, въпреки препоръката, издадена в Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза, все още няма напредък при установяването на капацитет за независимо подслушване от НББК. През юли 2023 г. НББК подписа споразумение за сътрудничество с Европейската прокуратура (ЕРРО).

На 1 януари 2024 г. беше приет Законът за укрепване на независимостта на Специализираната прокуратура за борба с корупцията (СПБК); с него на СПБК се предоставя статут на отделно от Главната прокуратура юридическо лице и се определя състезателна процедура за подбор за назначаване на административни длъжности и на длъжност „прокурор“ в СПБК, включително на ръководителя на СПБК.

През март 2023 г. Украйна внесе изменения в законодателството относно подбора и подготовката на прокурори, като подобри механизма за набиране на персонал и дисциплинарните производства.

Други приети през 2023 г. законодателни мерки, свързани с борбата с корупцията, включваха някои изменения на законодателството относно регулирането на финансирането на политическите партии и предизборните кампании и възстановяването на задължението за докладване на финансирането на политическите партии, както и законови изменения за възстановяване на декларирането на имуществото от страна на държавните служители.

През 2023 г. НББК започна 257 разследвания (в сравнение със 187 през 2022 г.). Въз основа на резултатите от разследването на НББК и под процесуалното ръководство на СПБК през 2023 г. във Висшия съд за борба с корупцията (ВСБК) са внесени 100 обвинителни акта (в сравнение с 54 през 2022 г.); съдът издаде 44 окончателни присъди (включително срещу четирима съдии, един член на парламента, двама заместник-министри и един държавен служител от най-висока категория (А).

През юни 2024 г. влезе в сила законът за преразглеждане на правното основание за Бюрото за икономическа сигурност на Украйна, с който се разработва открит, прозрачен и конкурентен процес за подбор на ръководството и персонала, проверка на персонала, както и независим одит на изпълнението, като по този начин се допринася за повишаване на отчетността, почтеността и професионализма в борбата с икономическите престъпления.

6. Външни отношения и основни права

Зачитането на основните права като цяло е гарантирано, а Украйна демонстрира ангажимента си да ги защитава и да продължи привеждането в съответствие със стандартите на ЕС въпреки ограниченията, дължащи се на продължаващата война и военното положение. Военното положение доведе до някои ограничения на правата и свободите, но те останаха до голяма степен пропорционални на ситуацията със сигурността и като цяло се прилагаха предпазливо.

Украйна постигна значителен напредък по ратифицирането на Римския статут на Международния наказателен съд, като прие закона за ратифициране на Римския статут и направи стъпки в посока привеждане на националното законодателство в съответствие с международните задължения.

Украйна продължава да осъществява проекта на Съвета на Европа „Борба с речта на омразата в Украйна“ за периода 2023—2025 г. Целта на проекта е да се укрепят националните средства за правна защита срещу дискриминацията и омразата, включително да се подобрят формите на обезщетение за жертвите.

След ратифицирането на Конвенцията на Съвета на Европа за превенция и борба с насилието над жени и домашното насилие (Истанбулската конвенция) Украйна прие през май 2024 г. изменения в Кодекса за административните нарушения, за да приведе законодателството за превенция и борба с домашното насилие в съответствие с конвенцията.

В резултат на пълномащабното нахлуване на Русия и целенасоченото нанасяне на удари по цивилни граждани и гражданска инфраструктура броят на хората с увреждания сред военните и цивилните продължава да се увеличава. През юни 2023 г. Украйна прие нов закон за регистрация на хората с увреждания, които се нуждаят от помощ от специализирани фондове. Новият закон беше придружен от усилия за обезпечаване на бюджетни средства за финансиране на помощта за хората с увреждания.

На 8 декември 2023 г. Украйна измени законодателството за националните малцинства, като въведе съществени промени в законите за националните малцинства (общности), за медиите, за държавния език, за издателската дейност и за образованието, последвани от няколко закона за изпълнение, пътни карти и методики.

В резултат на агресивната война на Русия в Украйна има 3,7 милиона вътрешно разселени лица. През април 2023 г. Украйна прие Стратегия за държавна политика в областта на вътрешното разселване и придружаващия я план за действие за периода 2023—2025 г. Сред основните цели, освен осигуряването на жилище и заетост, е да се осигури непрекъснато образование на децата от разселените семейства.

7. Препоръки

Като цяло Украйна продължава да изпълнява изискванията за либерализиране на визовия режим и е предприела действия за изпълнение на някои от предишните препоръки на Комисията. Необходими са обаче допълнителни усилия, когато това е възможно в настоящата ситуация. По-специално е необходимо да се предприемат допълнителни мерки в следните области:

а) Привеждане на визовата политика на Украйна в съответствие със списъка на ЕС с трети държави, за чиито граждани се изисква виза, по-специално тези държави, които са свързани с незаконна миграция или рискове за сигурността на ЕС.

б) Продължаване на укрепването на усилията в борбата с организираната престъпност, със специален акцент върху противодействието на контрабандата на огнестрелни оръжия и наркотици, борбата с трафика на хора и финансовото измерение на организираната престъпност, въпреки предизвикателствата, свързани с войната.

в) Продължаване на укрепването на рамката за борба с корупцията, като се гарантира, че институциите за борба с корупцията са напълно независими и са в състояние да постигат реални и значителни резултати, също и с оглед на дългосрочните усилия за възстановяване.

КОСОВО

На 19 януари 2012 г. Комисията започна диалог за либерализиране на визовия режим с Косово и на 14 юни 2012 г. представи пътна карта за либерализиране на визовия режим[22], съдържаща законодателните и другите мерки, които Косово трябва да приеме и изпълнява. След това Комисията прие четири доклада за оценка на постигнатия от Косово напредък[23]. На 4 май 2016 г. Комисията предложи на Съвета и на Европейския парламент[24] изискването за притежаване на виза за Косово да бъде отменено. След като Косово изпълни двете изисквания, които все още не бяха удовлетворени[25], на 18 юли 2018 г.[26] Комисията потвърди, че Косово отговаря на всички 95 критерия, набелязани в пътната карта, и предложи либерализиране на визовия режим за Косово.

След преговори между Европейския парламент и Съвета на 19 април 2023 г. беше приет Регламент (ЕС) 2023/850[27] за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1806, като Косово беше прехвърлено от приложение I, част 2 в приложение II, в част 4 от посочения регламент. Освобождаването от изискването за притежаване на виза започна да се прилага на 1 януари 2024 г. и е приложимо за притежателите на биометрични паспорти, издадени от Косово в съответствие със стандартите на Международната организация за гражданско въздухоплаване (ИКАО).

След приключване на изпълнението на пътната карта за либерализиране на визовия режим през 2018 г. Косово продължи да приема и прилага законодателство в областите, обхванати от пътната карта, като до голяма степен спазва стандартите на ЕС и международните стандарти в съответствие с критериите от пътната карта.

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Косово прилага безвизов режим за 16 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза: Бахрейн, Белиз, Есватини, Фиджи, Гвиана, Йордания, Кувейт, Лесото, Малави, Малдиви, Оман, Папуа-Нова Гвинея, Катар, Сао Томе и Принсипи, Саудитска Арабия и Турция. През август 2024 г. Косово възстанови изискването за притежаване на виза за гражданите на Ботсуана, Намибия и Южна Африка.

Както е посочено в преамбюла на регламента, с който на Косово бе предоставен статут на държава с безвизов режим[28], за да се гарантира добро управление на миграцията и за да се гарантира сигурна среда, Косово следва да се стреми към по-нататъшно привеждане на визовата

---

22 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/bg/ip_12_605

23 COM(2013) 66 final, COM(2014) 488 final, COM(2015) 906 final, придружен от SWD(2015) 706 final, и COM(2016) 276 final.

24 COM(2016) 277 final.

25 Ратифициране на споразумението за определяне на границата с Черна гора (21 март 2018 г.) и установяване и укрепване на солидни резултати по отношение на разследванията и окончателните съдебни решения по дела срещу организираната престъпност и корупцията.

26 COM(2018) 543 final.

27 Регламент (ЕС) 2023/850 на Европейския парламент и на Съвета от 19 април 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2018/1806 за определяне на третите страни, чиито граждани трябва да притежават виза, когато преминават външните граници, както и тези, чиито граждани са освободени от това изискване (Косово (Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244/1999 на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.)).

28 Пак там, съображение 6.

си политика в съответствие с тази на Съюза. Липсата на привеждане на визовата политика на Косово в съответствие с визовата политика на ЕС допринася за повишен риск от незаконна миграция към ЕС по маршрута през Западните Балкани.

Като част от програмата си за реформи в рамките на плана за растеж Косово се ангажира да продължи напредъка по привеждането в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие минимална временна мярка, която се очаква от Косово, ще бъде по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Сигурност на документите, включително биометрични данни

Косово издава машинночетими биометрични лични документи за пътуване в съответствие със стандартите на ИКАО и ЕС за защитните елементи и биометричните данни в документите за пътуване. От 2011 г. насам се издават лични документи за пътуване, позволяващи машинно четене на биометричните данни. Срокът на валидност на последните небиометрични паспорти, издадени през 2011 г., изтече през 2021 г. Следователно вече няма валидни небиометрични паспорти в обращение. Една държава членка спомена, че въпреки че новият основен документ за пътуване, издаван от Косово (с биометрични данни и чип), има добри защитни елементи, документите са персонализирани с мастиленоструйна технология, което улеснява подправянето им.

През 2023 г. Косово предприе две инициативи за подобряване на сигурността на документите: първо, правителството одобри нов закон за личните карти и го изпрати за одобрение в парламента; второ, то одобри ново административно указание за издаване на лични карти, с което процесът на подаване на заявления се опростява и защитните елементи на личните карти се подсилват.

Косовската полиция редовно докладва на Интерпол за изгубени и откраднати паспорти. През 2022 г. тя е съобщила на Интерпол за 4 440 откраднати и изгубени документи за пътуване, а през 2023 г. е съобщила за 4 531 откраднати и изгубени документи за пътуване.

3. Интегрирано управление на границите, управление на миграцията, предоставяне на убежище.

Що се отнася до управлението на границите, през декември 2023 г. Косово одобри нов закон за граничния контрол, за да постигне по-нататъшно привеждане в съответствие със свързаните достижения на правото на ЕС, по-специално с Кодекса на шенгенските граници и директивите относно предварителната информация за пътниците (API) и относно резервационните данни на пътниците (PNR). Косово продължава да прилага интегрирано управление на границите (ИУГ) на своите гранично-пропускателни пунктове, подобрено през 2013 г. чрез създаването на Национален център за управление на границите (НЦУГ), със задачата да разпространява информация и да действа като съвместен многоведомствен център за анализ на риска. През периода 2009—2024 г. Косово е изготвило и одобрило три последователни стратегии за ИУГ. Понастоящем съществува налице стратегия за периода 2020—2025 г.

Основата за сътрудничеството с Косово е Споразумението за стабилизиране и асоцииране между ЕС и Косово, което влезе в сила през 2016 г. Косово подписа и редица двустранни

споразумения със съседни държави, свързани с управлението на границите, като например споразумението с Албания от 2018 г., свързано със съвместен граничен контрол на граничния контролно-пропускателен пункт Морин—Кукъс.

През 2016 г. Косово подписа работна договореност с Frontex. Оттогава насам Косово си сътрудничи тясно с Frontex, тъй като косовските органи се възползват от опита на служителите на Frontex в областта на проверката на документи и управлението на границите. Един от очакваните резултати от проекта „Регионална подкрепа от ЕС за укрепване на сигурността на границите в Западните Балкани“ е Косово да получи достъп до програми за изграждане на капацитет и до оборудване, да развие националните координационни центрове, както и да приведе своите стратегия за ИУГ в съответствие с европейската концепция и стратегия за ИУГ.

Що се отнася до управлението на незаконната миграция, през декември 2023 г., дни преди влизането в сила на либерализирането на визовия режим, Косово създаде механизъм за ранно предупреждение за наблюдение на тенденциите, свързани с миграцията, на косовските граждани в Шенгенското пространство. Министерството на вътрешните работи преразгледа плана за действие към стратегията за миграцията, за да го приведе в съответствие с последните промени в ЕС. Планът за действие беше одобрен през юни 2024 г.

Що се отнася до сътрудничеството в областта на обратното приемане, до 2022 г. Косово е подписало споразумения за обратно приемане с 24 държави, включително 20 държави — членки на Шенгенското пространство. През 2023 г. Косово започва да води преговори по двустранни споразумения за обратно приемане с Латвия, Литва и Полша. Като цяло държавите членки отчитат добро сътрудничество в областта на обратното приемане с Косово. Една държава членка подчерта, че са необходими подобрения по отношение на някои молби за обратно приемане, които от 2018 г. насам все по-често се отхвърлят, наред с другото, поради липса на регистрация в базите данни за биометрични данни или неточни сведения в гражданския регистър.

След отправянето на ежегодната покана на Frontex към партньорските институции от Западните Балкани да се включат като наблюдатели в заседанията на управляваната от Frontex работна група по държави (CWG) Косово получи статут на наблюдател в CWG за Алжир, Мароко и Ирак.

През март 2022 г. Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA) и Министерството на вътрешните работи подписаха пътна карта за сътрудничество между Косово и EUAA във връзка с укрепването на системата за убежище и прием в съответствие с общите стандарти на системата за предоставяне на убежище, както и със стандартите на ЕС. През март 2024 г. крайният срок за изпълнение на пътната карта беше удължен с една година, като беше взето предвид, че някои от целите, предвидени в пътната карта, все още са актуални.

4. Мониторинг на тенденциите в миграцията, временната закрила, молбите за международна закрила и обратното приемане

Броят на молбите за международна закрила, подадени в държавите членки от граждани на Косово, леко е намалял (с 4,5 %) между 2022 г. и 2023 г., като 3 220 молби са подадени през 2022 г. спрямо 3 075 молби през 2023 г. Процентът на признаване на такива молби от 14 % през 2022 г. е намалял на 10 % през 2023 г.

През 2023 г. държавите членки са съобщили за 176 незаконни преминавания на границата от косовски граждани, което представлява значително подобрение от 48 % по-малко в сравнение

с 2022 г. (339), като същата тенденция е налице и за броя на косовските граждани, за които е установено, че пребивават незаконно в държавите членки — намаление с 13 % спрямо 2022 г. (от 5 025 през 2022 г. на 4 360 през 2023 г.). Броят на отказите за влизане на косовски граждани в държавите членки е намалял с 3 % през 2023 г. (от 1 830 през 2022 г. на 1 780 през 2023 г.), като се отбелязва положителна промяна на тенденцията от последната година.

Броят на решенията за връщане, издадени през 2023 г. (4 565), остава стабилен в сравнение с 2022 г. (4 455), което представлява незначително увеличение от 2 %. През 2023 г. са отчетени 1 465 връщания на косовски граждани в сравнение с 1 540 през 2022 г. (спад от 5 %). Същата тенденция се наблюдава при процента на връщане, който е намалял от 35 % през 2022 г. на 32 % през 2023 г.

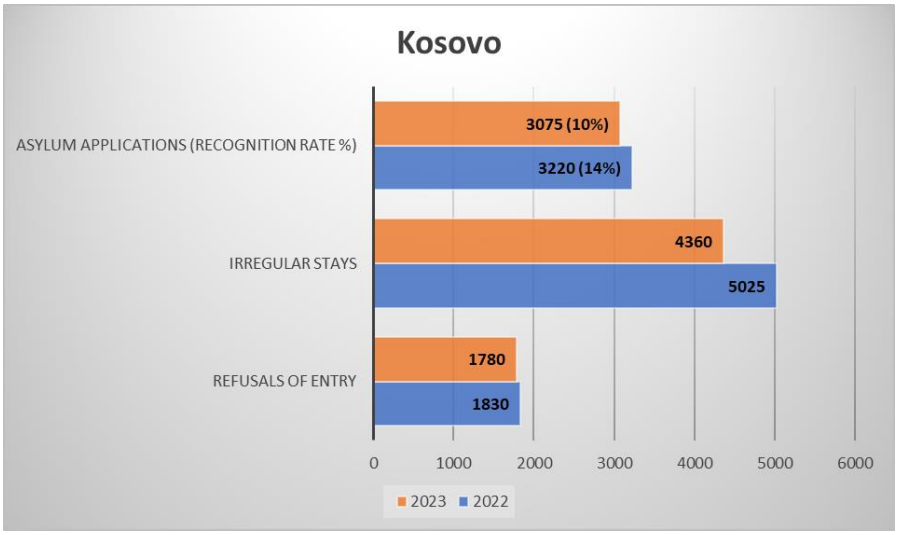

Източник: Евростат

Тъй като пълните данни на Евростат за 2024 г. ще бъдат налични едва в средата на 2025 г., все още не е възможно да се направи пълна оценка на въздействието на влизането в сила на либерализирането на визовия режим върху тенденциите в областта на миграцията и убежището в Шенгенското пространство.

Въпреки това някои държави членки съобщиха за значително увеличение на неоснователните молби за убежище, подадени от граждани на Косово от началото на 2024 г. насам. През първите седем месеца на 2024 г. граждани на Косово са подали 3 905 молби в държавите — членки на ЕС (+108 % в сравнение със същия период на 2023 г.). Като част от инициативите, предприети за решаване на този въпрос, Косово и групата за местно шенгенско сътрудничество започнаха обсъждания за създаване на механизъм за обмен на информация между органите на държавите членки (включително местните дипломатически мисии) и органите на Косово с цел наблюдение на тенденциите в областта на незаконната миграция и предоставянето на убежище. Тази инициатива включва също така подновяване на вътрешната комуникационна кампания на Косово за информиране относно правата и задълженията, свързани с пътуванията в Шенгенското пространство, както и поемането на двустранни ангажименти от страна на Косово с най-засегнатите държави — членки на ЕС.

5. Обществен ред и сигурност

От юни 2023 г. насам, поради липсата на решителни действия за намаляване на напрежението в северната част на Косово, ЕС прилага редица мерки спрямо Косово, които се отразяват и на финансовата подкрепа. През 2023 г. Косово започна да прилага измененията, направени през

2022 г., в правната рамка по наказателноправни и съдебни въпроси, включително Наказателния кодекс, Наказателнопроцесуалния кодекс, Закона за агенцията за превенция на корупцията и Закона за деклариране, произход и контрол на имуществото и подаръците. През 2023 г. Косово внесе допълнителни изменения в Наказателния кодекс и Наказателно-процесуалния кодекс. Тези изменения допринесоха за по-нататъшното привеждане на правната рамка на Косово в съответствие с достиженията на правото на ЕС в тези области. Косово също така започна изготвянето на новата стратегия за борба с корупцията. През юни 2023 г. бяха приети националната стратегия и планът за действие за периода 2023—2028 г. за предотвратяване и противодействие на тероризма.

През октомври 2023 г. беше приет Закон за Специалната прокуратура, с който по-конкретно се осигурява правно основание за създаването на специализирано звено за разследване в рамките на косовската полиция, което да подпомага Специалната прокуратура. С този закон също така се създава основа за съвместните екипи за разследване, които да разследват и преследват престъпления, за които е компетентна Специалната прокуратура.

Сътрудничеството областта на сигурността между Косово и ЕС се подкрепя чрез подписаната през 2020 г. работна договореност между Косово и Европол, допълнена от конкретни споразумения за обмен на класифицирана информация и използване на канала на SIENA. От март 2023 г. Косово разполага със служител за връзка в Европол. Косовската полиция участва и в дейностите на EMPACT, като в цикъла на EMPACT за периода 2024—2025 г. Косово е потвърдило участието си в 12 оперативни плана за действие и 70 оперативни действия. Органите продължиха да прилагат двустранното споразумение за изпълнение с ЕС на съвместния план за действие за борба с тероризма за Западните Балкани.

Косово също така поддържа работна договореност с Агенцията на Европейския съюз за обучение в областта на правоприлагането (CEPOL), подписана през 2017 г. Косово участва в дейностите на CEPOL, включително чрез финансирания от ЕС проект „Партньорство за Западните Балкани срещу престъпността и тероризма“.

Косово продължи сътрудничеството си с EUDA въз основа на работна договореност от 2020 г., както и в контекста на проекта IPA8.

6. Основни права

Като цяло конституционната и правната рамка на Косово гарантира защитата на основните права и свободи. Косово назначи национален координатор по въпросите на домашното насилие и създаде централен секретариат за борба с насилието, основано на пола, в съответствие с Истанбулската конвенция. Що се отнася до борбата с насилието, основано на пола, Косово въведе нова програма за рехабилитация на извършителите на престъпления и прие изменения в наказателното законодателство, с които се увеличават наказанията и се създават гаранции за прилагането на закона. С измененията в Наказателно-процесуалния кодекс бяха отстранени и някои недостатъци, свързани със спазването на процесуалните срокове и процесуалното представителство на защитата. Останалите въпроси, които будят загриженост, включват забавени и прекомерно продължителни съдебни производства. Приемането на Гражданския кодекс, с който ще се укрепи защитата на гражданските и основните права, все още не е приключило.

Правителството прие Стратегия за защита и насърчаване на правата на общностите, която има за цел да подсили правата на малцинствата. Няколко действия обаче дадоха отрицателно

отражение върху правата и условията на живот на непреобладаващите общности, като непропорционално силно беше засегната северната част на Косово, като например отчуждаване на имоти, извършено без спазване на законови процедури, наредба на Централната банка, ограничаваща паричните транзакции във всяка друга валута, различна от евро, и затваряне на сръбски банки, сръбски пощенски служби и доставчици на обществени услуги в Косово, подкрепяни от Сърбия, които са осъществявали дейността си извън правната рамка на Косово. От Косово се очаква да запази съществуващите механизми за защита на правата на непреобладаващите общности и да подобри тяхното прилагане по координиран и съгласуван начин, като използва диалога между Белград и Прищина, който се води с подкрепата на ЕС, за нормализиране на отношенията със Сърбия. С дългоочаквано решение Косово изпълни решението на Конституционния съд относно собствеността на земята на манастира в Deçan/Dečani.

През юли 2024 г. парламентът прие нов Закон за регулаторния орган на медиите. Той допринася за подобряване на регулирането на медиите и ефективността на регулаторния орган. Въпреки това внесените от парламента изменения не отразяват по-голямата част от препоръките на ЕС и други международни партньори. Остават опасенията относно независимостта, правомощията и финансирането на регулаторния орган, както и относно липсата на яснота и пропорционалност на закона. Опозицията сезира Конституционния съд за съдебен контрол на закона.

7. Препоръки

Като цяло Косово продължава да изпълнява изискванията за либерализиране на визовия режим. Нужни са обаче още усилия. По-специално е необходимо да се предприемат допълнителни мерки в следните области:

а) Привеждане на визовата политика на Косово в съответствие със списъка на ЕС с трети държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие като минимална временна мярка, която се очаква от Косово, следва да се въведе — чрез оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) или чрез националното законодателство — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

б) Продължаване и укрепване на инициативите, започнати неотдавна в сътрудничество с държавите членки, за мониторинг на проблема с неоснователните молби за убежище от граждани на Косово в държавите членки, включително чрез засилване на кампаниите за повишаване на осведомеността, за да се предостави информация за правилата, приложими за пътуването в Шенгенското пространство, и чрез прилагане на по-стриктни проверки при заминаване.

в) Продължаване на изпълнението на двустранните споразумения за обратно приемане, за да се запази настоящото добро равнище на сътрудничество, и работа за сключване на нови споразумения за обратно приемане.

г) Продължаване на прилагането на правната и политическата рамка по съдебни и наказателноправни въпроси.

д) По-нататъшно укрепване на защитата на правата на непреобладаващите общности и подобряване на тяхното прилагане.

2. ДЪРЖАВИ, ПО ОТНОШЕНИЕ НА КОИТО СЕ ПРИЛАГА БЕЗВИЗОВ РЕЖИМ ЗА ПЕРИОД, ПО-ДЪЛЪГ ОТ 7 ГОДИНИ

АЛБАНИЯ

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Албания прилага безвизов режим по отношение на 13 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза, седем от които са постоянно освободени от изискване за виза (Армения, Азербайджан, Беларус, Китай, Казахстан, Кувейт и Турция), а шест са сезонно освободени от изискване за виза за влизане в Албания (Бахрейн, Оман, Катар, Саудитска Арабия и Тайланд — от 16 март до 31 декември 2024 г., и Индонезия — от 1 април до 31 декември 2024 г.). Освен това граждани на трети държави, които имат 10-годишно разрешение за пребиваване в Обединените арабски емирства, валидно най-малко от една година към момента на влизане, също могат да влизат в Албания без виза.

През април 2023 г. Албания премахна Русия, Индия и Египет от списъка си със сезонни освобождавания от изискването за виза. През март 2024 г. обаче тя добави Индонезия към списъка. През май 2024 г. Албания частично преустанови освобождаването от изискването за виза за Беларус за притежателите на дипломатически и служебни паспорти. Този безвизов режим обаче се запазва за всички притежатели на обикновени паспорти от Беларус. През юли 2024 г. Албания преустанови освобождаването от изискването за виза за Гвиана за всички притежатели на паспорти.

Липсата на привеждане на визовата политика на Албания в съответствие с визовата политика на ЕС допринася за повишен риск от незаконна миграция към ЕС по маршрута през Западните Балкани. Комисията очаква от Албания по-нататъшен напредък в привеждането в съответствие на визовата политика. Като част от програмата си за реформи в рамките на плана за растеж Албания се ангажира да продължи напредъка по привеждането в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие полезна временна минимална мярка би била по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

Броят на молбите за международна закрила, подадени в държавите членки от граждани на Албания, е намалял с 30 % между 2022 г. и 2023 г., като 9 100 молби са подадени през 2023 г. в сравнение с 13 020 молби през 2022 г. Процентът на признаване на такива молби е 9 % през 2022 г., като през 2023 г. леко се е повишил (10 %).

През 2023 г. държавите членки са съобщили за 639 незаконни преминавания на границата от албански граждани, което е с 14 % по-малко от 2022 г. (746). Същата тенденция се наблюдава и при броя на албанските граждани, за които е установено, че пребивават незаконно в държавите членки през 2023 г. (32 975) в сравнение с 2022 г. (38 930), или намаление с 15 %. Броят на отказите за влизане на албански граждани в държавите членки е намалял с 12 % през 2023 г. (от 15 265 през 2022 г. на 13 440 през 2023 г.).

Броят на решенията за връщане, издадени през 2023 г. (17 415), е спаднал с 28 % през 2022 г. (24 165). През 2023 г. са отчетени 8 235 връщания на албански граждани в сравнение с 10 020

през 2022 г. (спад от 18 %). Процентът на връщания леко се е увеличил, от 41 % през 2022 г. до 47 % през 2023 г., с което положителната тенденция от последните години е продължила.

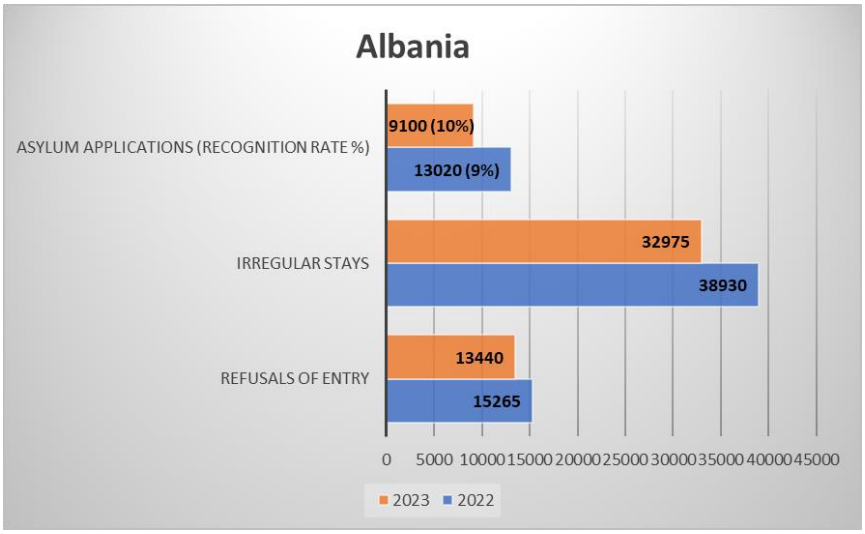

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

Албания продължи да поема активни ангажименти във връзка с изпълнението на плана за действие на ЕС за Западните Балкани. Албания продължи да прилага междусекторна стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2021—2027 г. и свързания с нея план за действие за периода 2021—2023 г. През май 2024 г. Албания прие и нова национална стратегия за миграцията за периода 2024—2030 г., както и свързан с нея план за действие за периода 2024—2026 г. Работата по тези инициативи беше съсредоточена върху повишаване на капацитета за управление на миграцията и междуинституционалното и международното сътрудничество, като в тази област бяха осъществени шест проекта.

Във връзка с миграцията и управлението на границите се провеждат съвместни операции с Европейската агенция за гранична и брегова охрана (Frontex). На 15 септември 2023 г. Албания подписа ново споразумение за статута, което влезе в сила през юни 2024 г. и даде възможност за ново разполагане от страна на Frontex на служители от Постоянния корпус на европейската гранична и брегова охрана по границите на Албания с държави извън ЕС в допълнение към съществуващите служители от 2019 г. и 2021 г., базирани по сухопътната граница на Албания с Гърция и по морската ѝ граница с Италия. Като цяло държавите членки съобщават за тясно сътрудничество с Албания. В Тирана е разположен служител за връзка на Frontex с регионален мандат, обхващащ Албания, Косово и Северна Македония.

В областта на обратното приемане Албания продължи да прилага Споразумението за обратно приемане между ЕС и Албания, както и двустранни споразумения за обратно приемане. Бяха обработени 407 молби за обратно приемане на албански граждани от държави — членки на ЕС (т.е. с 33 повече, отколкото през 2022 г.). Като цяло за Албания се съобщава, че е сътрудничила в задоволителна степен с държавите членки по отношение на обратното приемане. Само две държави членки съобщават, че макар усилията за връщане да са се увеличили, може да са необходими допълнителни усилия за повишаване на равнището на сътрудничество.

През 2023 г. държавите членки не са се нуждаели от по-нататъшна помощ от страна на Frontex при идентифицирането и получаването на документи за пътуване на предполагаеми албански

граждани. През 2024 г., след поканата на Frontex към държавите от Западните Балкани да се включат като наблюдатели в заседанията на управляваната от Frontex работна група по държави (РГД), Албания получи статут на наблюдател в РГД за Алжир, Бангладеш, Мароко и Сомалия.

Албания продължи да си сътрудничи с EUAA. Втората пътна карта, в която се очертава рамката на това сътрудничество и която обхваща периода 2024—2027 г., беше одобрена от албанския министър през октомври 2024 г.

4. Предприети действия по неоснователни молби за предоставяне на убежище

Албания е предприела последващи действия по мерките, взети през 2022 г. и посочени в шестия доклад по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза. След като през 2022 г. бе приет междуинституционален план за действие „за предотвратяване на явлението „албански граждани, търсещи убежище“ в държави от Шенгенското пространство/ЕС“, през 2023 г. Албания започна да го прилага, основавайки се на предишния положителен опит в справянето с това явление. Албания също така продължи да изпълнява специалния двустранен план за действие за решаване на въпроса с албанците, търсещи убежище във Франция. Освен това Албания продължи да засилва проверките на албанските граждани, които пресичат националните ѝ граници, за да пътуват до Шенгенското пространство. В рамките на тези усилия специално внимание беше отделено на проверките на ненавършилите пълнолетие лица, пътуващи в чужбина, включително нотариално заверени декларации на ненавършили пълнолетие лица на границата.

Албания също така продължи да изпълнява плана за действие за решаване на проблема с непридружените ненавършили пълнолетие албански граждани в Италия.

Служба „Гранична и миграционна полиция“ на Албания също така се ангажира с интензивно сътрудничество и обмен на информация с колегите си от региона, за да се справи с явлението албанци да пътуват през съседни държави с цел да търсят убежище в ЕС и по този начин да избегнат подробните проверки, налагани на албанските граждани при пътуване от Албания.

5. Предоставяне на гражданство срещу инвестиции

В шестия доклад по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза беше съобщено, че през 2023 г. Албания е обявила решението си да спре инициативата, свързана със създаването на режим за предоставяне на гражданство срещу инвестиции. Действително Албания не е създала режим за предоставяне на гражданство срещу инвестиции и не е докладвала за ново развитие по този въпрос. Комисията ще продължи да следи този проблем.

6. Сътрудничество в областта на сигурността

През 2023 г. Албания участва в 20 съвместни екипа за разследване, посветени на борбата с различни категории организирана престъпност, най-вече с трафика на наркотици, прането на пари и компютърните престъпления. Като цяло Албания предлага добро равнище на сътрудничество с всички участващи държави. В борбата с организираната престъпност Албания отдава специално значение на сътрудничеството с правоприлагащите агенции на ЕС, като укрепва и разширява сътрудничеството с партньорски структури на регионално и международно равнище. Сътрудничеството се изразява в обмен на полицейска информация в областта на разследването на престъпления, свързани с наркотици, незаконен трафик, изпиране на пари, икономически и финансови престъпления, компютърни престъпления и тежки

престъпления, като информацията е обменяна основно по каналите на Интерпол, Европол и чрез мрежата CARIN. През 2023 г. Албания е назначила втори служител за връзка в Европол.

През 2023 г. държавната полиция на Албания засили обмена на информация, като увеличи броя на съобщенията в приложението SIENA, споделяни с международни партньори.

Албания продължава да бъде най-активната трета държава, участваща в EMPACT. Държавната полиция на Албания е съвместен ръководител на оперативното действие „Работна група за борба с контрабандата на мигранти в Западните Балкани“. През периода на докладване държавната полиция на Албания взе участие в шест дни на съвместни действия (ДСД), свързани с контрабандата на мигранти, трафика на хора и трафика на оръжие. Тези операции и обменът на информация с партньорите са довели до положителни резултати по отношение на изземването и на арестуването на извършители. Всички резултати от ДСД са докладвани на Европол.

Сътрудничеството със CEPOL се осъществява в рамките на Партньорството за Западните Балкани срещу престъпността и тероризма (WB PaCT). През 2023 г. в дейностите на CEPOL по този проект са участвали 52 служители в държавната полиция на Албания от сектор „Криминална полиция“, отдел „Гранична и миграционна полиция“ и дирекция „Борба с тероризма“.

Албания успешно изпълни мерките, предвидени в съвместния план за действие за борба с тероризма в рамките на петте му цели. Първият шестмесечен доклад за 2023 г. относно изпълнението беше представен на Комисията през октомври 2023 г.

Албания продължи сътрудничеството си с EUDA въз основа на работна договореност от 2019 г., както и в контекста на проекта IPA8.

7. Препоръки

Албания е предприела действия за изпълнение на по-голямата част от предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

а) Привеждане на визовата политика на Албания в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие като минимална временна мярка, която се очаква от Албания, следва да се въведе — чрез оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) или чрез националното законодателство — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

б) Продължаване и укрепване на инициативите за решаване на проблема с неоснователните молби за убежище в ЕС, по-специално по отношение на непридружените ненавършили пълнолетие лица.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Босна и Херцеговина прилага безвизов режим за седем държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза: Азербайджан, Китай, Кувейт, Катар, Русия, Саудитска Арабия (сезонно) и Турция.

С цел по-нататъшно привеждане в съответствие с визовата политика на ЕС през септември 2023 г. Босна и Херцеговина въведе изискване за притежаване на виза за гражданите на Бахрейн, а през март 2024 г. — за гражданите на Оман, като по този начин намали списъка на безвизовите режими, които не са в съответствие с визовата политика на ЕС. Босна и Херцеговина обаче също така поднови сезонния си тримесечен безвизов режим от юни до септември 2024 г. за максимален период от 30 дни за граждани на Саудитска Арабия.

Липсата на привеждане на визовата политика на Босна и Херцеговина в съответствие с визовата политика на ЕС допринася за повишен риск от незаконна миграция към ЕС по маршрута през Западните Балкани. Комисията очаква от Босна и Херцеговина по-нататъшен напредък по отношение на привеждането в съответствие на визовата политика и поемането на строги ангажименти в контекста на програмата за реформи на Босна и Херцеговина в рамките на плана за растеж. До пълното привеждане в съответствие необходима минимална временна мярка е по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

През 2023 г. са подадени 1 620 молби за международна закрила от граждани на Босна и Херцеговина в държави членки, със 28 % по-малко в сравнение с 2022 г. (2 245), с което положителната тенденция към намаление от 2021 г. продължи. Процентът на признаване на такива молби е намалял от 8 % през 2022 г. на 6 % през 2023 г.

През 2023 г. държавите членки съобщават за 20 незаконни преминавания на външните граници на ЕС от граждани на Босна и Херцеговина, в сравнение със 22 незаконни преминавания през 2022 г. През 2023 г. броят на гражданите на Босна и Херцеговина, за които е установено, че пребивават незаконно в държавите членки, е спаднал с 23 %, като случаите на незаконно пребиваване през 2023 г. са 3 790 в сравнение с 4 930 през 2022 г. През 2023 г. броят на отказите за влизане забележимо е намалял (с 24 %), от 5 265 случая през 2022 г. на 3 985 през 2023 г.

Броят на решенията за връщане, издадени на граждани на Босна и Херцеговина (2 430 през 2023 г. спрямо 2 885 през 2022 г.), и броят на върнатите лица (1 210 през 2023 г. спрямо 1 280 през 2022 г.) е намалял съответно с 16 % и с 5 %. Процентът на връщания е продължил да се увеличава от 44 % през 2022 г. на 50 % през 2023 г.

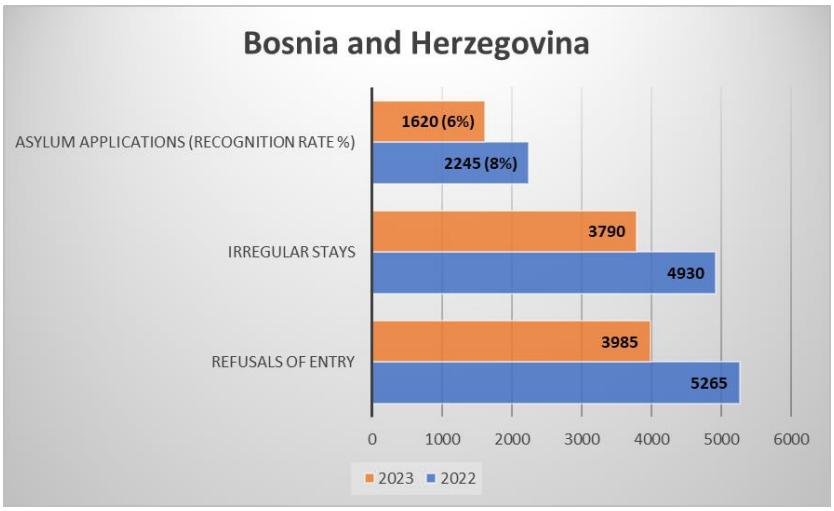

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

През септември 2023 г. влезе в сила нов закон за чужденците. Босна и Херцеговина изпълнява своя план за действие в областта на миграцията и убежището за периода 2021—2025 г. и своята стратегия и план за действие за интегрирано управление на границите за периода 2019—2023 г. Към средата на 2024 г. се предвижда приемането на нова стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2024—2029 г. В средата на 2024 г. предстои да бъде приет проектозакон за граничния контрол, чиято цел е привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

Преговорите между Босна и Херцеговина и Европейската комисия по споразумението за статута започнаха през февруари 2024 г. и бяха приключени през септември 2024 г. Подписването на споразумението ще последва скоро след това. Служителят за връзка на Frontex, разположен в Белград, продължава да отговаря и за Босна и Херцеговина.

Босна и Херцеговина продължава като цяло тясното сътрудничество в областта на обратното приемане въз основа на споразумение с ЕС, което, що се отнася до повечето държави членки, се прилага по ефективен начин. Някои държави членки сигнализираха за недостатъчно активно сътрудничество от страна на Босна и Херцеговина по отношение на обратното приемане през 2023 г. (въпреки че има подобрение спрямо 2022 г.), което доведе до положителни решения по 55 % от молбите.

Въпреки общия спад на незаконни преминавания на границата към ЕС по маршрута през Западните Балкани, по подмаршрута от Босна и Херцеговина до Хърватия се наблюдава тенденция на нарастване, като през първите девет месеца на 2024 г. са регистрирани с около 30 % повече преминавания спрямо същия период на 2023 г. През първите девет месеца на 2024 г. почти 90 % от всички незаконни преминавания на границата по маршрута през Западните Балкани са регистрирани по тази граница. След затварянето на подмаршрута от Сърбия до Унгария престъпните мрежи прехвърлиха операциите си към подмаршрута от Босна и Херцеговина до Хърватия.

Броят на незаконните мигранти, заловени от органите на Босна и Херцеговина през 2023 г., се е увеличил с 25 % в сравнение с 2022 г. Най-многобройни са гражданите на Афганистан, Мароко, Сирия, Пакистан, Турция (включително тези, които се възползват от възможността да пътуват до Босна и Херцеговина без виза), Бангладеш и Иран.

Хърватия, единствената държава членка, която има граница с Босна и Херцеговина, е особено засегната от незаконно пристигащите. Хърватия си сътрудничи активно с Босна и Херцеговина в управлението на границите, включително чрез съвместни патрули. Двете държави участват и в подкрепяната от Европол оперативна група ZeBRA, ориентирана към противодействие на организирани престъпни групи, занимаващи се с контрабанда на мигранти. Други държави — членки на ЕС, също предоставиха подкрепа на Босна и Херцеговина в областта на миграцията и управлението на границите, включително обучение (например за използването на биометрични данни) и технически експертен опит за предстоящото създаване на система за предварителна информация за пътниците и резервационни данни на пътниците (API/PNR) и на база данни за документите, за да се подобри откриването на фалшифицирани или подправени документи (и двете са в процес на изграждане).

Босна и Херцеговина продължи ползотворното си сътрудничество с Агенцията на Европейския съюз в областта на убежището (EUAA), въпреки че все още не е приета пътна карта за периода 2024—2025 г.

4. Сътрудничество в областта на сигурността

Босна и Херцеговина продължи сътрудничеството си с Европол. През юни 2023 г. точката за контакт започна да функционира, а през юли в Хага беше изпратен служител за връзка. Това е важна стъпка. Оттогава насам Босна и Херцеговина използва все повече продукти и услуги на Европол, като интензивно обменя информация чрез комуникационната система SIENA, главно в областта на борбата с трафика на наркотици, финансовите престъпления, борбата с организираната престъпност, контрабандата на мигранти и предотвратяването на тероризма. През 2023 г. Босна и Херцеговина увеличи участието си в EMPACT с 12 оперативни действия. Активното сътрудничество в борбата с трафика на оръжия и боеприпаси се осъществяваше в рамките на приоритета на EMPACT за огнестрелните оръжия (EMPACT firearms). Продължи и сътрудничеството с държавите — членки на ЕС, чрез Интерпол.

Босна и Херцеговина продължи да изпълнява стратегията си за борба с тероризма за периода 2021—2026 г.; през 2023 г. бяха приети планове за действие на всички равнища на управление. Бе постигнат напредък по изпълнението на двустранното споразумение с ЕС в рамките на съвместния план за действие за борба с тероризма.

От ноември 2022 г. се прилага стратегия за борба с тероризма и насилствения екстремизъм, а през 2023 г. са приети планове за действие. През февруари 2024 г. Босна и Херцеговина прие Закон за борба срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма (AML/CTF), с който се подобряват разпоредбите относно оценката на риска и се предвижда създаването на постоянен координиращ орган, който има за задача привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС, както и оценка на свързания с AML/CFT риск по отношение на криптоактивите и план за действие за периода 2024—2027 г.

Босна и Херцеговина продължи сътрудничеството си с EUDA в контекста на проекта IPA8.

5. Препоръки

Босна и Херцеговина е предприела някои действия за изпълнение на предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

а) Привеждане на визовата политика на Босна и Херцеговина в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие следва чрез оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) или чрез националното законодателство да се въведат допълнителни мерки за сигурност, в т.ч. минимална временна мярка, която се очаква от Босна и Херцеговина — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

б) Бързо подписване и ратифициране на споразумението с ЕС за статута.

в) Подобряване на координацията на управлението на границите, като се обърне спешно внимание на проблема с незаконните преминавания на границите по подмаршрута, минаващ през Босна и Херцеговина.

РЕПУБЛИКА МОЛДОВА

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Молдова прилага безвизов режим за 11 държави, които са в списъка на ЕС на държавите, за които се изисква виза: Армения, Азербайджан, Беларус, Куба, Казахстан, Киргизстан, Катар, Русия, Таджикистан, Турция и Узбекистан.

През 2023 г. не е отбелязан напредък при привеждането на визовата политика в съответствие с тази на ЕС, но през април 2024 г. Споразумението между Молдова и Еквадор за безвизово пътуване беше прекратено. В предоставените материали за изготвянето на настоящия доклад Молдова заяви, че ще приведе визовата си политика в пълно съответствие с визовата политика на ЕС до датата на присъединяване.

Комисията очаква от Молдова да отбележи по-нататъшен напредък в привеждането в съответствие на визовата политика. До пълното привеждане в съответствие минимална временна мярка, която се очаква от Молдова, ще бъде по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

Броят на молбите за международна закрила от молдовски граждани в държавите членки е намалял с 29 % между 2022 г. и 2023 г., като през 2022 г. са подадени 8 385 молби спрямо 5 945 молби през 2023 г. Процентът на признаване на такива молби е 3 % през 2023 г. в сравнение с 2 % през 2022 г.

През 2023 г. броят на опитите на молдовски граждани да преминат незаконно външните граници на ЕС остава нисък (20 — спрямо 29 през 2022 г.). Броят на молдовските граждани, за които е установено, че пребивават незаконно, е намалял от 45 835 през 2022 г. на 40 170 през 2023 г. (намаление от 12 %). През 2023 г. броят на гражданите на Молдова, на които е отказано влизане в държавите членки, е 9 805, което е с 26 % повече в сравнение с 2022 г. (7 785).

През 2023 г. броят на заповедите за връщане, издадени за молдовски граждани, се запазва стабилен (9 120 през 2023 г. спрямо 9 125 през 2022 г.) докато броят на връщанията се е увеличил с 37,5 % (3 610 през 2023 г. спрямо 2 725 през 2022 г.), което допринася за по-висок процент на връщанията — 40 % през 2023 г. в сравнение с 29 % през 2022 г.

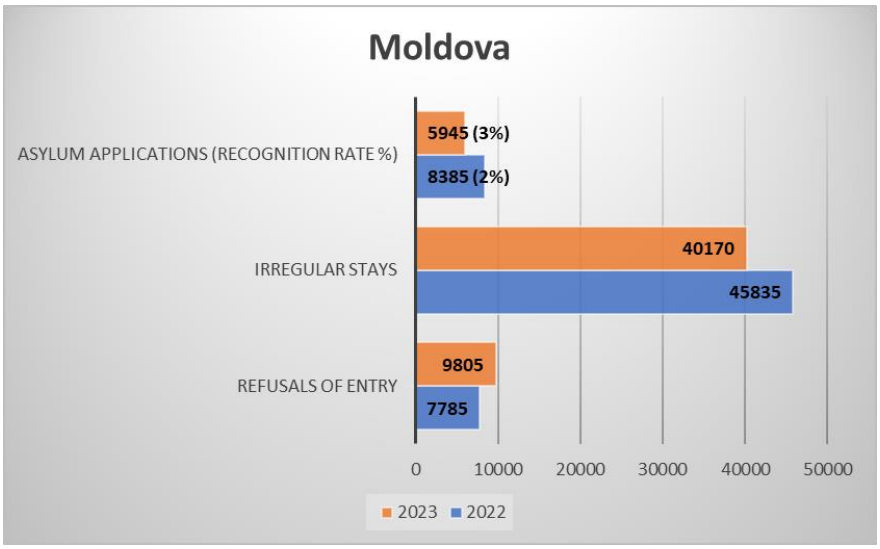

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

Молдова продължи да насърчава международното сътрудничество в областта на борбата с трансграничната престъпност в рамките на EMPACT. Молдова продължи да си сътрудничи тясно с различни участници от ЕС — Frontex, Европол, CEPOL, EUDA и Мисията на ЕС за оказване на съдействие в областта на граничния контрол в Молдова и Украйна (EUBAM) — включително чрез Центъра на ЕС за подкрепа на вътрешната сигурност и управлението на границите на Молдова.

Във връзка с управлението на границите през 2023 г. Молдова продължи засиленото сътрудничество с Frontex въз основа на споразумението за статута от март 2022 г., което дава възможност на агенцията да разполага служители на Постоянния корпус на европейската гранична и брегова охрана с изпълнителни правомощия. Сред конкретните резултати са съвместните операции (СО) „Молдова 2023“ (приключила) и „Молдова 2024“ (продължаваща) по въздушната граница (летище Кишинев) и по сухопътните граници с Румъния и Украйна. Това са първото споразумение за статута и първата съвместна операция с изпълнителни органи в държава от Източното партньорство. Редовен обмен на информация и разузнавателни данни се осъществява чрез ръководената от Frontex регионална платформа Мрежа за анализ на риска на Източното партньорство (EaP-RAN). Освен това десет молдовски наблюдатели са били изпратени за продължителни периоди на избрани летища в ЕС. Въз основа на двустранния план за сътрудничество за периода 2022—2024 г. между Молдова и Frontex бяха осъществени инициативи, свързани с изграждането на капацитет за ИУГ.

От юли 2022 г. служителят за връзка на Frontex в държавите от Източното партньорство, който първоначално трябваше да бъде разположен в Киев, е временно командирован в Кишинев.

Продължи и двустранното сътрудничество с държави — членки на ЕС, включително разполагането на молдовски гранични полицаи на летище в държава — членка на ЕС, и на външната сухопътна граница на друга държава — членка на ЕС, и обучението, техническата експертиза и предоставянето на значителни количества техническо оборудване, осъществени чрез финансирани от ЕС проекти.

През 2023 г. 4 милиона евро бяха преразпределени на националните органи в рамките на финансиран от ЕС проект, насочен към преодоляване на последиците от кризата с разселването, за да се укрепи местният капацитет за управление на границите чрез предоставяне на оборудване, инфраструктура и подходящо обучение.

Сътрудничеството на Молдова в областта на обратното приемане и връщанията беше оценено като отлично както от Frontex, така и от редица държави членки. Документите за пътуване се предоставяха бързо и ефикасно; молдовските органи също така предложиха пълно и ефективно сътрудничество при операциите по връщане, включително чрез чартърни полети. През ноември 2023 г. молдовски конвои преминаха обучението за операции по връщане, за да могат да участват в тази оперативна дейност от 2024 г. нататък.

4. Сътрудничество в областта на сигурността

В сферата на сигурността през 2023 г. Молдова за втора поредна година трябваше да понесе разпространяването на отрицателните последици от агресивната война на Русия срещу Украйна, както и със засилена хибридна война, атаки срещу киберсигурността и различни форми на трансгранична престъпност. През 2024 г. Молдова продължава да се сблъсква с безпрецедентна външна намеса от страна на Русия и на нейните марионетни режими, особено в контекста на президентските избори през 2024 г. и референдума за присъединяване към ЕС.

През 2023 г. сътрудничеството между ЕС и Молдова в областта на сигурността продължи да се засилва. Един от елементите на това сътрудничество е Центърът на Молдова и ЕС за вътрешна сигурност и управление на границите („Център на ЕС за сигурност“), който беше създаден през 2022 г. През 2023 г. Центърът на ЕС за сигурност предприе мерки в следните приоритетни области: противодействие на тероризма и насилствения екстремизъм, на хибридните заплахи и трафика на наркотици. През май 2023 г. беше обявено началото на гражданска мисия за партньорство на ЕС по линия на ОПСО (EUPM). Мандатът ѝ е да се повишава устойчивостта на молдовския сектор за сигурност в областта на управлението на кризи и хибридните заплахи. В допълнение към консултациите и обучението мисията разполага с проектна група, която предлага целенасочена оперативна подкрепа.

Сътрудничеството с Европол продължи и Молдова се насърчава да се възползва допълнително от съществуващите инструменти. В централата на Европол е командирован молдовски служител за връзка, а от март 2023 г. в Молдова са изпратени избрани служители на Европол, които предоставят оперативна подкрепа и обменят най-добри практики, особено в областта на трансграничната организирана престъпност. Оперативните действия срещу огнестрелните оръжия, наркотиците и трафика на хора бяха осъществени съвместно с Европол в рамките на EMPACT и Центъра на ЕС за сигурност. Молдова използва методологията на Европол за оценка на заплахата от тежка и организирана престъпност (SOCTA), за да създаде национални оценки на заплахите от тежка и организирана престъпност през 2022 г. и 2023 г. През 2023 г. обменът на информация с Европол се засили. Понастоящем Молдова изпълнява оперативни планове за действие по EMPACT за периода 2024—2025 г.

Между март 2023 г. и март 2024 г. с участието на Евроюст пет съвместни екипа за разследване, съставени от служители на Молдова и на държавите — членки на ЕС, проведоха оперативни действия както в Молдова, така и в съответните държави — членки на ЕС. През юли 2023 г. Молдова назначи прокурор за връзка в Евроюст за срок от шест месеца, който впоследствие беше удължен до 31 юли 2024 г.

През 2023 г. Молдова осъществяваше много интензивен обмен на информация с Интерпол. Агенцията също така проведе множество програми за обучение на полицейски служители от Молдова.

Продължи сътрудничеството на двустранна основа с държавите — членки на ЕС. Помощта, предоставена на Молдова, включваше обучение на правоприлагащите органи, техническа експертиза, обмен на знания и доставка на специализиран софтуер. Три държави — членки на ЕС, си сътрудничиха с Молдова в рамките на сътрудничеството с Центъра за правоприлагане в Югоизточна Европа (SELEC), като правоприлагащите органи и агенциите за сигурност проведоха множество съвместни действия/разследвания.

В областта на борбата с корупцията през октомври 2023 г. влезе в сила нов закон за защита на лицата, подаващи сигнали за нередности, а през декември 2023 г. Молдова прие национална програма за почтеност и борба с корупцията за периода 2024—2028 г.

Молдова продължи сътрудничеството си с EUDA въз основа на меморандум за разбирателство от 2012 г., както и в контекста на проекта EU4MD II.

5. Препоръки

Молдова е предприела действия за изпълнение на предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

а) Привеждане на визовата политика на Молдова в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза, по-специално тези държави, които са свързани с незаконна миграция или рискове за сигурността на ЕС.

б) Продължаване на усилията за борба с организираната престъпност, като се обърне специално внимание на борбата с контрабандата на огнестрелни оръжия и наркотици, борбата с трафика на хора и финансовите аспекти на организираната престъпност.

ЧЕРНА ГОРА

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Черна гора прилага безвизов режим по отношение на 11 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза, седем от които са постоянно освободени от изискване за виза (Азербайджан, Беларус, Китай[29], Кувейт, Катар, Русия[30], Турция), а четири са сезонно освободени от изискване за виза за влизане в Черна гора с цел туризъм между април и октомври (Армения, Египет, Казахстан, Саудитска Арабия).

Сезонните освобождавания от изискването за виза, въведени през април 2023 г. по отношение на Армения, Египет, Казахстан, Саудитска Арабия и Узбекистан, престанаха да действат на 31 октомври 2023 г. Всички освен това за Узбекистан бяха подновени през 2024 г. и са в сила от 1 май до 31 октомври 2024 г. Сезонните освобождавания от изискването за виза позволяват на гражданите на четирите гореспоменати държави при определени условия да влизат в Черна гора без виза за срок от 30 дни. Освен това беше въведено и сезонно освобождаване от изискването за виза за максимален период от 10 дни за някои граждани на трети държави, които притежават разрешение за пребиваване в Обединените арабски емирства от поне три години преди това.

Липсата на привеждане на визовата политика на Черна гора в съответствие с визовата политика на ЕС допринася за повишен риск от незаконна миграция към ЕС по маршрута през Западните Балкани. Комисията очаква от Черна гора по-нататъшен напредък в привеждането в съответствие на визовата политика. Като част от програмата си за реформи в рамките на Плана за растеж Черна гора пое ангажимент да продължи привеждането в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза, да постигне оперативна съвместимост между своите системи и базите данни, използвани в настоящата система за одобряване на визи, да започне работа по събирането на биометрични данни, както и да въведе допълнителни мерки за сигурност за проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави.

До пълното привеждане в съответствие минимална временна мярка, която се очаква от Черна гора, ще бъде по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

Броят на молбите за международна закрила, подадени в държавите членки от граждани на Черна гора, е намалял с 11 % между 2022 г. и 2023 г., като 375 молби са подадени през 2023 г. в сравнение с 420 през 2022 г. Процентът на признаване на такива молби — 3 % през 2023 г., се запазва в сравнение с предходната година (4 %).

През 2023 г. държавите членки съобщават за четири незаконни преминавания на границата от граждани на Черна гора спрямо едно през 2022 г. През 2023 г. броят на гражданите на Черна гора, за които е установено, че пребивават незаконно, е намалял с 12 % (от 1 100 през 2022 г. на

[29] Гражданите на Китай с валиден документ за пътуване могат да пребивават в Черна гора до 30 дни като организирана туристическа група, която заедно влиза, пребивава на територията на Черна гора и я напуска, при условие че имат доказателство за платена туристическа услуга и доказателство за осигурено връщане в страната на произход или транзит.

[30] Гражданите на Беларус и Русия могат да пребивават в Черна гора до 30 дни с валиден документ за пътуване, издаден от тези държави.

970 през 2023 г.). През 2023 г. броят на отказите за влизане на граждани на Черна гора в държавите членки е намалял с 29,5 % (370 отказа през 2023 г. в сравнение с 525 през 2022 г.).

Броят на решенията за връщане, издадени на граждани на държавата, е намалял със 7 % (425 през 2023 г. спрямо 465 през 2022 г.), а броят на върнатите лица е намалял с 26 % (215 през 2023 г. спрямо 290 през 2022 г.). Съответно процентът на връщания е намалял от 62 % през 2022 г. до 51 % през 2023 г., с което положителна тенденция от последните години се обръща.

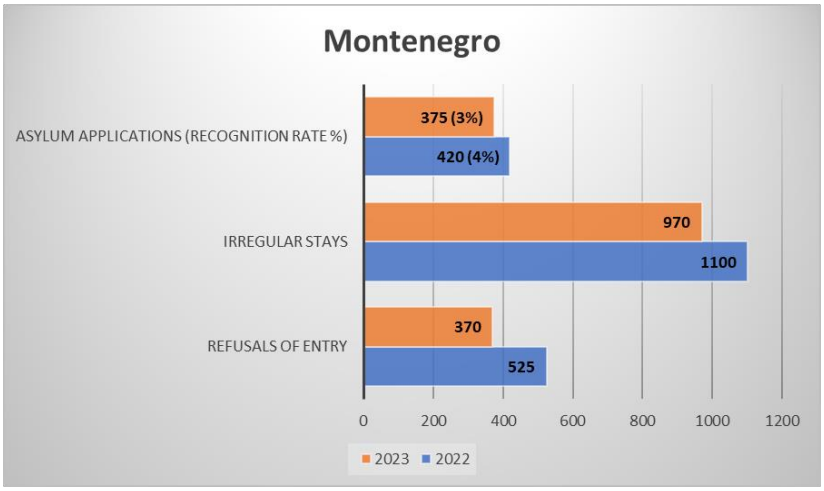

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

Черна гора отбелязва задоволително сътрудничество с ЕС в областта на обратното приемане. През 2023 г. не бяха докладвани проблеми и държавите членки не са подавали искания във връзка с идентифицирането и получаването на документи за пътуване, тъй като се счита, че съответните разпоредби в споразумението за обратно приемане между ЕС и Черна гора се прилагат по ефикасен начин до момента и Frontex не се нуждае от допълнителна помощ в този аспект.

След отправянето на ежегодната покана на Frontex към партньорските институции от Западните Балкани да се включат като наблюдатели в заседанията на управляваната от Frontex работна група по държави (РГД)[31] Черна гора получи статут на наблюдател в РГД за Алжир, Бангладеш, Мароко и Ирак.

Докладва се също така за тясно сътрудничество в областта на обратното приемане с трети държави в Западните Балкани. Черна гора понастоящем няма споразумения за обратно приемане с нито една от основните държави на произход на мигранти независимо от неотдавнашните усилия за увеличаване на ангажираността.

Що се отнася до сътрудничеството с Frontex, през май 2023 г. между Черна гора и Европейския съюз беше подписано ново споразумение за статута относно оперативните дейности, извършвани от Frontex. Споразумението дава възможност за организиране на съвместни операции и разполагане в Черна гора на екипи на Frontex за управление на границите. Това включва

[31] Специфични за съответната трета държава заседания, в които участват и които са председателствани от представители на държавите членки (и са съпредседателствани от Frontex), с цел обмен на информация в областта на връщането.

провеждането на оперативни дейности на всеки граничен контролно-пропускателен пункт и навсякъде на територията на Черна гора (а не само на външната граница на ЕС, както досега), при които служителите от Постоянния корпус на европейската гранична и брегова охрана работят заедно със служителите на граничната полиция на Черна гора, за да изпълняват задълженията по граничен контрол, с възможност за упражняване на изпълнителни правомощия. Понастоящем се работи по работна договореност, за да се определи управлението на използването на рамката на EUROSUR за оперативни дейности. Изпълнението на новото споразумение започна на 1 ноември 2023 г. чрез разширената съвместна операция „СО Черна гора — сухопътна граница, 2023 г.“. При СО за 2024 г. се добавя възможността за привеждане в действие на ad hoc сухопътни и морски гранични контролно-пропускателни пунктове в сътрудничество с Frontex.

Тясното взаимодействие с Frontex допълнително подсили капацитета на координационния център на Черна гора. Вътрешната организация на координационния център на Черна гора беше доразвита и бяха закупени редица превозни средства и патрулни лодки, с което оперативният капацитет на центъра беше увеличен.

Черна гора продължи да прилага своята стратегия за интегрирано управление на границите и своя „Шенгенски план за действие“. Продължи постепенното модернизиране на оборудването за управление на границите в съответствие с „Шенгенския план за действие“.

Черна гора продължи да си сътрудничи с EUAA в рамките на съвместната пътна карта за 2021 г., чийто срок на действие беше удължен до сключването на следващата. Оценката на нуждите за втората пътна карта се проведе през пролетта на 2024 г. Активното сътрудничество между Черна гора и EUAA вече даде значителни резултати чрез изпълнението на пътната карта и се смята, че е укрепило системата за предоставяне на убежище на Черна гора.

Що се отнася до по-нататъшната работа в областта на убежището, Черна гора работи по създаването на система за електронна идентификация и регистрация на мигрантите чрез проекта „Индивидуална мярка за укрепване на способностите за интегрирано управление на границите в Черна гора“, финансиран от ЕС и изпълняван от МОМ.

4. Сътрудничество в областта на сигурността

Черна гора продължи да си сътрудничи активно с Интерпол, Европол, CEPOL и държавите — членки на ЕС. В областта на международното полицейско сътрудничество с Европол през 2023 г. усилията бяха насочени към борбата с транснационалния трафик на кокаин, организираните престъпни групи, включително тежките престъпления и корупцията. През 2023 г. Черна гора участва в 54 оперативни действия в рамките на 10 оперативни плана за действие по EMPACT. Редовният обмен на информация с Европол чрез SIENA продължи. От 2015 г. насам в централата на Европол работи служител за връзка от Черна гора.

С цел разработване на аналитични данни и разузнавателни сведения за контрабандните мрежи в рамките на отдела за разузнаване и анализ на риска на гранична полиция е създадена Група за борба с контрабандата на хора и трансграничната престъпност. През 2023 г. граничната полиция започна оперативно-следствени действия в сътрудничество с компетентните прокурори и криминалната полиция, което доведе до започването на няколко нови преписки на базата на SIENA, насочени към разследване на групи от трафиканти на мигранти, които действат на територията на Черна гора.

Черна гора продължава да прилага мерките от Споразумението между ЕС и Черна гора за изпълнение на съвместния план за действие за борба с тероризма за Западните Балкани.

През ноември 2023 г. беше подписано актуализирано двустранно споразумение между Черна гора и ЕС за изпълнение на съвместния план за действие на партньорите от Западните Балкани за борба с тероризма. Черна гора продължава да осъществява съвместни дейности с отделните партньори от Западните Балкани за борба с тероризма.

Черна гора продължи сътрудничеството си с EUDA в контекста на проекта IPA8.

5. Режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции

Както беше съобщено в шестия доклад по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза, на 31 декември 2022 г. режимът за предоставяне на гражданство срещу инвестиции в Черна гора беше прекратен, но органите на Черна гора продължиха да обработват молбите за гражданство, подадени преди датата на прекратяване.

През 2023 г. Черна гора е обработила 423 молби (за 423 кандидати и 927 членове на семейството) и е предоставила гражданство на 701 лица. От тези 701 лица 396 са граждани на Руската федерация, а 65 — на Китайската народна република. Гражданство е предоставено на лица, притежаващи гражданство на други трети държави, за които се изисква виза (Южна Африка, Турция, Ливан, Пакистан, Индия, Беларус, Филипините, Индонезия, Камбоджа, Казахстан, Малайзия, Нигерия, Саудитска Арабия, Тунис, Узбекистан). Черна гора съобщи, че за всички лица, за които впоследствие се е установило, че са получили гражданство на Черна гора и са включени в списъка на лицата, по отношение на които са наложени международни ограничителни мерки, правителството се ангажира да започне процедура за отнемане на гражданството на Черна гора по силата на закона.

Комисията ще продължи да наблюдава развитието на ситуацията в това отношение, докато не бъдат обработени всички подадени молби.

6. Препоръки

Черна гора е предприела действия за изпълнение на предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

а) Привеждане на визовата политика на Черна гора в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие следва чрез оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) или чрез националното законодателство да се въведат мерки за сигурност, в т.ч. минимална временна мярка, която се очаква от Черна гора — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

б) Гарантиране, че висящите молби по наскоро прекратения режим за предоставяне на гражданство срещу инвестиции се проверяват и обработват в съответствие с възможно най-високите стандарти за сигурност и че гражданството, предоставено по този режим на лица, по отношение на които са наложени международни ограничителни мерки, се отнема.

СЕВЕРНА МАКЕДОНИЯ

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Все още има само една трета държава, за която Северна Македония прилага безвизов режим, а ЕС прилага изискване за виза, а именно Турция. Тази ситуация не се е променила в сравнение с шестия доклад по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза. Всички останали мерки, предприети през 2023 г. за постигане на напредък по привеждането в съответствие на визовата политика, бяха запазени през 2024 г. По-специално, през януари 2023 г. Северна Македония въведе отново изискването за притежаване на виза за гражданите на Ботсуана и Куба. Срокът на решението за временно разрешение на граждани на Азербайджан да влизат в Северна Македония без виза изтече през март 2023 г. и не беше удължен.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

През 2023 г. броят на молбите за международна закрила в държавите членки, подадени от граждани на Северна Македония, се е увеличил с 2 %, като молбите, подадени през 2023 г., са 6 855 в сравнение с 6 715 през 2022 г. Процентът на признаване на такива молби е 1 % (в сравнение с 2 % през 2022 г.).

През 2023 г. на равнището на ЕС са отчетени 12 незаконни преминавания на границата от граждани на Северна Македония спрямо 9 през 2022 г. През 2023 г. броят на гражданите на Северна Македония, за които е установено, че пребиват незаконно в държавите членки, се е запазил стабилен спрямо предходната година, като броят на незаконно пребиваващите през 2023 г. е 7 055 спрямо 7 035 през 2022 г. Броят на отказите за влизане е намалял с 19 %, от 3 080 отказа през 2022 г. на 2 495 през 2023 г.

Миналата година за първи път бе отбелязана тенденция на намаляване на броя на решенията за връщане, издадени на граждани на Северна Македония (3 015 през 2023 г. спрямо 3 150 през 2022 г., което представлява намаление с 4 %), докато броят на върнатите лица се е увеличил с 20,5 % (1 965 през 2023 г. спрямо 1 630 през 2022 г.). Държавите членки отчетоха добро сътрудничество в областта на връщането и обратното приемане, като процентът на връщанията се е увеличил с 65 % през 2023 г. в сравнение с 52 % през 2022 г.

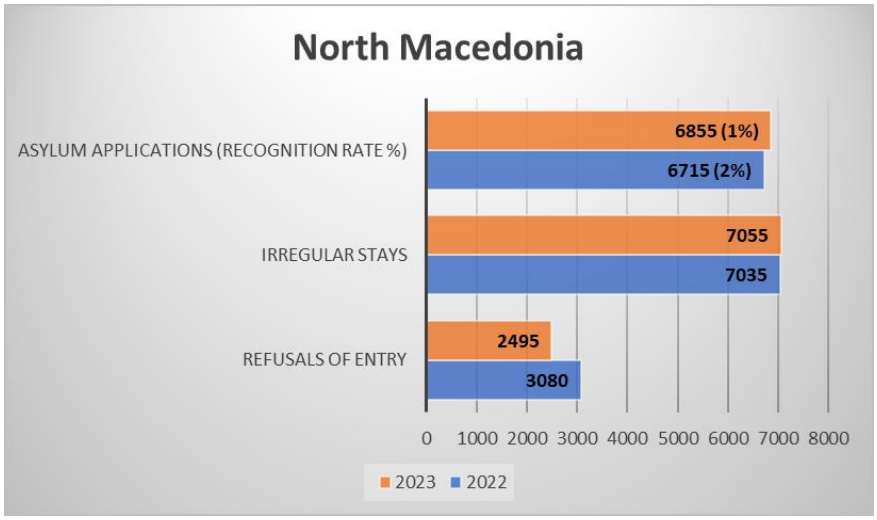

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

След споразумението за статута от 2022 г. сътрудничеството между Северна Македония и Frontex в областта на управлението на границите е на високо равнище, като през периода на докладване не са настъпили промени (след споразумението през 2023 г. в Северна Македония бяха разположени служители на Frontex). Споразумението за статута се изпълнява безпроблемно чрез осъществяването на съвместната операция на Frontex „Северна Македония“. Също така се взема редовно участие в други съвместни операции на Frontex, както и в дни на съвместни действия.

Като цяло държавите членки съобщават за добро сътрудничество в областта на управлението на границите и обратното приемане, въпреки че работата по сухопътните граници може да бъде подобрена, а също и обратното приемане — както по отношение на резултатите, така и по отношение на сроковете.

През 2023 г. държавите членки не са поискали допълнително съдействие от Frontex за идентифицирането и получаването на документи за пътуване. Това би могло да е признак, че относимите аспекти на Споразумението за обратно приемане между ЕС и Северна Македония се прилагат по ефективен начин. След отправянето на ежегодната покана на Frontex към партньорските институции от Западните Балкани да се включат като наблюдатели в заседанията на управляваната от Frontex работна група по държави (РГД) Северна Македония получи статут на наблюдател в РГД за Алжир, Бангладеш, Мароко и Ирак.

Третото издание на пътната карта за сътрудничество, договорено между EUAA и Северна Македония за периода 2023—2025 г., е налице и остава важен инструмент за укрепване на системата за убежище и прием.

През октомври 2024 г. Северна Македония се присъедини към Европейската мрежа за миграция (мрежа на експертите на ЕС в областта на миграцията и убежището) в качеството на държава наблюдател.

4. Сътрудничество в областта на сигурността

През 2023 г. равнището на сътрудничество и на обмен на информация с Европол е добро и се е повишило. От 2015 г. в Европол е изпратен служител за връзка от Северна Македония. Правоприлагащите органи на Северна Македония предоставят информация за иззети оръжия и арестувани заподозрени и дават обратна връзка при поискване в рамките на осъществявани оперативни дейности. Северна Македония участва и в EMPACT.

През 2023 г. редовният обмен на информация между Северна Македония и Европол по области на престъпност отбеляза значително увеличение в сравнение с 2022 г. Обменът на информация чрез SIENA и чрез услугите в областта на борбата с тероризма със SIENA (CT SIENA) също се увеличи (последният с 38 % спрямо 2022 г.). Северна Македония продължи да участва в аналитичните проекти на Европол, започнати през предходните години, и в периода 2023—2024 г. се присъедини към още три проекта.

През настоящия период служителят за връзка на Северна Македония, назначен към Европол, активно участваше в седмичните срещи, свързани с борбата с тероризма.

Северна Македония продължи сътрудничеството си с EUDA в контекста на проекта IPA8.

5. Режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции

Законът за гражданството на Република Северна Македония позволява лица, които представляват „специален икономически интерес“ за страната, да придобиват гражданство без никакви изисквания за предходно пребиваване. През 2023 г. и 2024 г. не са правени никакви изменения на този закон. През 2023 г. не са взети решения по молби за гражданство от лица, които представляват специален икономически интерес, като са подадени пет молби, чиято оценка е в ход. Комисията отново подчертава, че прилагането на този закон не следва да води до системно предоставяне на гражданство срещу инвестиции, тъй като може да се използва за заобикаляне на процедурата за предоставяне на виза за краткосрочно пребиваване в ЕС и на задълбочената оценка на свързаните с това индивидуални миграционни рискове и рискове за сигурността и следователно може да окаже въздействие върху безвизовия режим.

6. Препоръки

Северна Македония е предприела действия за изпълнение на повечето от предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

а) Завършване на пълното привеждане на визовата политика на Северна Македония в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие като минимална временна мярка, която се очаква от Северна Македония, следва да се въведе — чрез оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) или чрез националното законодателство — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави.

б) Гарантиране, че молбите за гражданство по закона за „специалния икономически интерес“ се разглеждат при задълбочена проверка на кандидатите и въздържане от предоставяне на възможност за системно придобиване на гражданство заради специален икономически интерес.

СЪРБИЯ

1. Привеждане в съответствие на визовата политика

Сърбия прилага безвизов режим за 16 държави, които са в списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза: Армения, Азербайджан, Бахрейн, Беларус, Китай, Индонезия, Ямайка, Киргизстан, Кувейт, Казахстан, Монголия, Оман, Катар, Русия, Суринам и Турция.

В стремежа си да приведе визовата си политика в по-голямо съответствие с тази на ЕС в периода от октомври 2022 г. до април 2023 г. Сърбия реши да въведе пълен визов режим за гражданите на Боливия, Бурунди, Гвинея Бисау, Куба, Индия и Тунис.

През ноември 2023 г. Сърбия прие „план за хармонизиране на визовия режим с визовата политика на ЕС“, в който се посочва, че привеждането в съответствие по отношение на държавите, за които се изискват визи в ЕС, ще се извърши една година или шест месеца преди присъединяването на Сърбия към ЕС. Въпреки това, тъй като липсата на привеждане в съответствие на визовата политика допринася за повишен риск от незаконна миграция към ЕС по маршрута през Западните Балкани, Комисията очаква от Сърбия по-бърз напредък в привеждането в съответствие на визовата политика. Като част от програмата си за реформи в рамките на плана за растеж Сърбия се ангажира да продължи привеждането в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие минималната временна мярка, която се очаква от Сърбия, е по-стриктната проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

2. Мониторинг на тенденциите в областта на незаконната миграция, молбите за международна закрила, връщането и обратното приемане

През 2023 г. в държавите членки са подадени 4 690 молби за международна закрила от сръбски граждани, което представлява увеличение от 9,5 % в сравнение с 2022 г. (4 280), като тенденцията от предходните години се запазва. Процентът на признаване на такива молби е намалял от 5 % през 2022 г. на 2 % през 2023 г.

Незаконните преминавания на външните граници на ЕС от сръбски граждани са намалели с 34 % — от 32 през 2022 г. на 21 през 2023 г. Броят на сръбските граждани, за които е установено, че пребивават незаконно в държавите членки, запазва тенденцията си за намаляване — 13 025 лица през 2023 г. спрямо 13 625 през 2022 г. (намаление от 4 %). През 2023 г. броят на сръбските граждани, на които е отказано влизане, бележи същата тенденция и е намалял с 13 % (6 550 през 2022 г. спрямо 5 675 през 2023 г.).

Броят на решенията за връщане, издадени на сръбски граждани, се е увеличил с 4 % (5 835 през 2023 г. спрямо 5 630 през 2022 г.). По същия начин броят на върнатите лица се е увеличил с 5 % (3 505 през 2023 г. спрямо 3 245 през 2022 г.), а процентът на върнатите лица се е увеличил от 58 % през 2022 г. на 60 % през 2023 г.

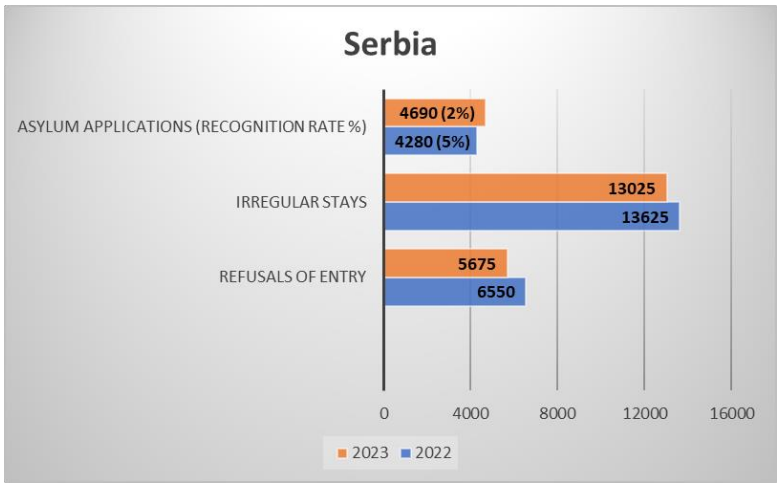

Източник: Евростат

3. Сътрудничество в областта на миграцията, управлението на границите и обратното приемане

Сърбия продължи да поема активни ангажименти във връзка с изпълнението на плана за действие на ЕС за Западните Балкани. През 2023 г. Сърбия продължи да прилага нова стратегия за интегрирано управление на границите за периода 2022—2027 г. и план за действие за периода 2022—2024 г. Усилията на Сърбия да охранява границите си и да се справи с трафикантите на мигранти чрез специални полицейски операции от октомври 2023 г. насам постигнаха широкообхватен възпиращ ефект в целия регион, като понастоящем намаляват натиска и влияят на миграционните маршрути. Наблюдава се изместване към коридора Босна и Херцеговина—Хърватия, което до голяма степен се дължи на трудностите при преминаването през Сърбия и постепенното адаптиране на операциите на контрабандистите към новите реалности на място.

Сърбия продължи сътрудничеството си с Frontex в областта на миграцията и управлението на границите въз основа на работна договореност и споразумение за статута; последното позволява разполагането на служители от Постоянния корпус на европейската гранична и брегова охрана с изпълнителни правомощия чрез съвместни операции. На 25 юни 2024 г. беше подписано ново споразумение за статута. В Белград е разположен служител за връзка на Frontex с регионален мандат, обхващащ Сърбия, Босна и Херцеговина и Черна гора. Frontex и участващите държави — членки на ЕС, продължиха да разполагат служители от постоянния корпус в участъците по сухопътната граница на Сърбия с България и Унгария.

Сърбия продължи да си сътрудничи с EUAA. Като основа за сътрудничеството с EUAA срокът на действие на съответната „пътна карта“ беше удължен, за да обхване 2023 г. Разработена е третата пътна карта за сътрудничество за периода 2024—2026 г. и предстои нейното окончателно одобрение.

През март 2023 г. Сърбия се присъедини към Европейската мрежа за миграция (мрежа на експертите на ЕС в областта на миграцията и убежището) в качеството на държава наблюдател.

Сърбия продължи да си сътрудничи с държавите — членки на ЕС, в областта на миграцията и управлението на границите въз основа на двустранни/многостранни споразумения. Примерите за сътрудничество включват оборудване/техническа помощ, обмен на информация/статистически данни (включително доклади относно фалшифицирани документи и трансгранична престъпност), анализ на риска, съвместни гранични патрули (1 342 такива

патрула с България, Хърватия, Унгария и Румъния), курсове за обучение и др. През 2023 г. беше предприета тристранната инициатива между Сърбия, Австрия и Унгария (въз основа на споразумение от ноември 2022 г.), която има за цел да засили контрола по границата на Сърбия със Северна Македония чрез създаването на обща оперативна група, съставена от австрийски, унгарски и сръбски служители, и чрез обединяване на оборудването, предоставено от трите държави.

По отношение на обратното приемане Frontex и държавите членки на ЕС докладваха за цялостно добро сътрудничество със Сърбия. Що се отнася до връщането на граждани на трети държави (най-многобройни са гражданите на Афганистан, Мароко и Сирия), сръбските органи са приели само половината от молбите, подадени от държавите — членки на ЕС (1 090 от 2 198).

4. Сътрудничество в областта на сигурността

Сърбия продължи тясното си сътрудничество с Европол, особено в областта на тежките престъпления, организираната престъпност и борбата с тероризма. Сърбия поддържа служител за връзка в централата на Европол. Оперативното сътрудничество с държавите — членки на ЕС, координирано от Европол, беше интензивно, включително чрез съвместни екипи за разследване и специализирани многонационални оперативни групи, например специалната оперативна група RAPAX, посветена на борбата с трафика на хора с цел сексуална експлоатация между Европа и Латинска Америка.

Сърбия продължи участието си в EMPACT. Важна част от сътрудничеството с Европол включва редовен обмен на информация чрез SIENA. Сръбската полиция също така продължи да предоставя информация за базите данни и аналитичните проекти на Европол; през 2023 г. броят на материалите, предоставени от Сърбия, се е увеличил с 10 % в сравнение с 2022 г.

Сътрудничеството на Сърбия със CEPOL беше много интензивно през 2023 г., както чрез обучение, така и чрез обмен на персонал, с акцент върху киберпрестъпността, криптовалутите, фалшивите новини/дезинформацията и цифровите умения на полицейския персонал.

Евроюст и Сърбия продължиха тясното си сътрудничество по наказателноправни въпроси, по-специално чрез сръбския прокурор за връзка в централата на Евроюст. Сърбия взе участие и в съвместните екипи за разследване, подкрепяни от Евроюст.

Сърбия продължи да си сътрудничи тясно с Интерпол в областта на сигурността. Сътрудничеството със съседните държави — членки на ЕС, особено с Хърватия и Румъния, беше интензивно по отношение на тежките престъпления в граничните райони, включително контрабандата на мигранти и контрабандата на наркотици, оръжия и боеприпаси.

Сърбия продължи сътрудничеството си с EUDA въз основа на работна договореност от 2020 г., както и в контекста на проекта IPA8.

5. Препоръки

Сърбия е предприела действия за изпълнение на предишните препоръки на Комисията. Необходим е обаче допълнителен напредък и трябва да се обърне внимание на посочените по-долу въпроси:

a) Привеждане на визовата политика на Сърбия в съответствие със списъка на ЕС с държави, за чиито граждани се изисква виза. До пълното привеждане в съответствие като минимална временна мярка, която се очаква от Сърбия, следва да се въведе — чрез

оперативни и/или административни инициативи (например на граничните контролно-пропускателни пунктове) — по-стриктна проверка на пристигащите без виза граждани на трети държави, по-специално на онези от държави, които представляват риск по отношение на сигурността или незаконната миграция.

б) Пълно прилагане на клаузата за гражданин на трета държава от споразумението за обратно приемане между ЕС и Сърбия.

II. ИЗТОЧНОКАРИБСКИ ДЪРЖАВИ

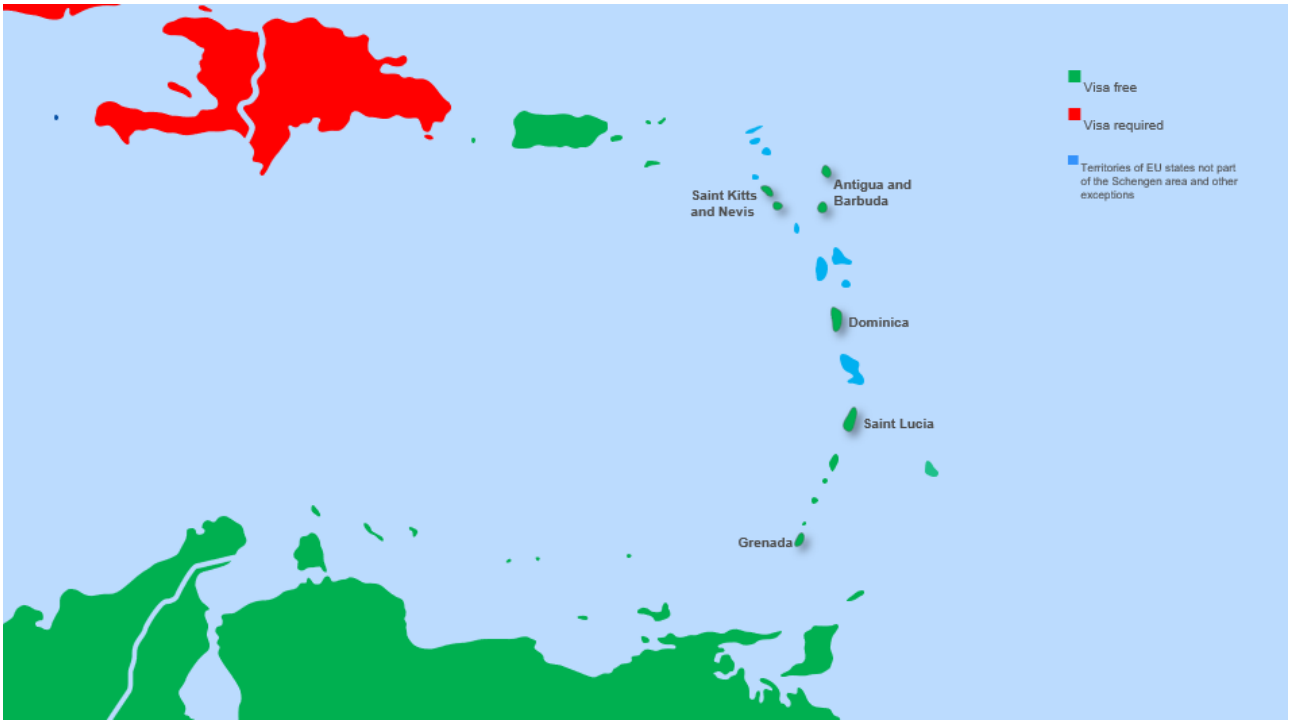

От 2020 г. насам Комисията си сътрудничи с петте източнокарибски държави с безвизов режим, които прилагат режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции (**Антигуа и Барбуда, Доминика, Гренада, Сейнт Китс и Невис и Сейнт Лусия**), за да получава съответната информация и данни за тези режими.

И петте държави прилагат различни режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, които се състоят главно от преки вноски в държавния бюджет или инвестиции в големи инфраструктурни проекти, проекти за комунални услуги или недвижими имоти. Първият вариант обикновено е по-евтин, докато вариантът с недвижими имоти обикновено е по-скъп. Процесът на кандидатстване за гражданство и използваните комплексни проверки и проверки за надеждност са сходни в петте държави и включват пет основни стъпки:

1) на лицензирани маркетингови агенти се поверява намирането на заинтересовани инвеститори от трети държави;
2) заинтересованите инвеститори подават заявленията си чрез упълномощени местни агенти, които подават заявленията и придружаващите ги документи в отдела за предоставяне на гражданство срещу инвестиции (ГсИ);
3) извършва се тристепенна проверка на произхода на средствата (от банките), на самоличността, сигурността и репутацията на кандидатите (от международни фирми за комплексна проверка) и на рисковете, свързани със сигурността и имиграцията (от Съвместния регионален комуникационен център (JRCC) на Изпълнителната агенция на CARICOM за престъпност и сигурност);
4) въз основа на гореспоменатите проверки звеното на ГсИ одобрява или отхвърля заявлението;
5) за одобрените молби окончателното решение за предоставяне на гражданство се взема от компетентния министър.

Както е представено в Шестия доклад по механизма за спиране на освобождаването от изискването за виза от октомври 2023 г., в оценката на Комисията се появяват няколко

елемента, които показват, че процедурите за проверка и проучване на петте държави може да не са достатъчно задълбочени, за да гарантират отхвърлянето на заявления от лица, които биха могли да представляват потенциален риск за сигурността на ЕС, след като получат гражданство на тези държави и съответно безвизов достъп до ЕС.

Нито една от петте държави не изисква пребиваване или дори физическо присъствие в държавата, преди да бъде предоставено гражданство[32]. Това означава, че биометричните данни на одобрените кандидати не са регистрирани. Също така, в различна степен и петте държави предоставят на одобрените кандидати възможността да променят имената си, след като са получили гражданство срещу инвестиции. В Антигуа и Барбуда и Доминика това е разрешено 5 години след получаване на гражданство; в Гренада след една година. Предишното име обаче се запазва в паспорта под рубриката „забележки“.

След публикуването на шестия доклад **броят на одобрените кандидати по всички режими на държавите продължава да се увеличава, докато броят на отказите остава сравнително нисък** въпреки известни тенденции на нарастване в някои държави. Таблицата по-долу включва данните, предоставени на Комисията от петте държави[33].

	Антигуа и Барбуда	**Доминика**	**Гренада**	**Сейнт Китс и Невис**	**Сейнт Лусия**
Общ брой получени молби	3 719 (2014—2022 г.) 685 (2023 г.) 739 (2024 г. до 30/6)	13 161 (2015—2022 г.) 4 068 през 2023 г. 2 981 през 2024 г. (до 30/6)	3 151 (2014—2022 г. 1 251 (2022 г. 2 297 (2023 г. 138 (2024 г. до 31/7)	17 668 (2015—2022 г.) 1 987 (2023 г.) 98 (2024 г. до 30/6)	2 013 (2015—2022 г.) 4 076 (2023 г.) 1 226 (2024 г. до 30/4)
Отхвърляния	157 (2014—2022 г.) 24 (2023 г.) 23 (2024 г.)	420 (2019—2022 г.) 210 (2023 г.) 180 (2023 г.)	204 (2015—2022 г.) 59 (2023 г.) 34 (2024 г.)	532 (2015—2022 г.) 207 (2023 г.) 4 (2024 г.)	70 (2015—2022 г.) 28 (2023 г.) 81 (2024 г.)
Общ брой издадени паспорти	**7 205** (2014—2022 г.) **1 191** (2023 г.) **198** (2024 г. до 30/6)	**34 596** (2018—2022 г., *данните за 2022 г. се проверяват*)	**6 479** (2014—2022 г.) 2023—2024 г.: Непр.	**35 577** (2015—2022 г.) 2023—2024 г.: Непр.	Непр.

[32] Антигуа и Барбуда е въвела задължение за посещение на страната в рамките на 3 години след предоставянето на гражданство, а други държави обмислят въвеждането на подобно задължение.

[33] Наборът от данни не е пълен и съдържа редица несъответствия. Общият брой на молбите често е по-малък от общия брой издадени паспорти, тъй като молбите могат да обхващат повече от едно лице (например одобрена молба за семейство от 4 души се счита за 1 молба, но са издадени 4 паспорта).

		9 539 (2023 г.) **5 484** (2024 г. до 30/6)			

Одобрените кандидати продължават да включват **граждани, които при други обстоятелства биха имали нужда от виза за влизане в ЕС**. Според получената информация сред основните националности на одобрените кандидати през 2023—2024 г. са Иран (1 918), Китай (1 099), Сирия (747), Ирак (425), Нигерия (308) и Ливан (149) и др.[34]. След руската агресия срещу Украйна и петте държави преустановиха разглеждането на молби от руски и беларуски граждани. Въпреки това през 2023 г. Гренада все още е имала значителен брой (около 2 300) висящи молби от руски граждани, които са били обработени през 2024 г.[35].

След публикуването на шестия доклад **Комисията продължи ангажимента си към петте държави както на политическо, така и на техническо равнище**. На 12 януари 2024 г. Комисията проведе среща на високо равнище с министър-председателите на петте държави, която беше последвана от техническа мисия за установяване на фактите на службите на Комисията в региона през януари 2024 г. и обмен на информация в писмена форма.

Мисията и получената актуализирана информация потвърдиха повечето от основните опасения, представени в шестия доклад, т.е. че **режимите за предоставяне на гражданство срещу инвестиции не могат да бъдат с нулев риск за сигурността**, както и икономическото и политическото значение на тези режими за петте държави.

В същото време през последните месеци и петте държави показаха, че са все по-наясно с необходимостта от укрепване на системите си за комплексна проверка и проверка на сигурността и че са отворени за значителни подобрения с подкрепата на международните си партньори. По-специално, през първите месеци на 2024 г. петте държави подписаха **Меморандум за разбирателство, осигуряващ рамка за сътрудничество за укрепване на сигурността на техните режими**. В съответствие с меморандума петте държави решиха да хармонизират минималната инвестиционна такса до размер от 200 000 USD. За Антигуа и Барбуда, Доминика, Гренада и Сейнт Лусия това представлява увеличение със 100 % (от предишния праг от 100 000 USD). Меморандумът включва също така ангажимент за обмен на информация за кандидатите, прилагане на мерки за по-голяма прозрачност, създаване на регионален регулаторен орган, укрепване на техните рамки за проверка на сигурността и установяване на общи стандарти за агентите, маркетинга и популяризирането на режимите.

Комисията ще продължи да работи в тясно сътрудничество с петте източнокарибски държави и ще оценява изпълнението на горепосочените реформи съгласно действащата правна уредба на член 8, параграф 2, буква г) от Регламента за визите, който предвижда задействане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза в случаи на

[34] Заслужава да се отбележи, че данните за всяка трета държава, посочени в този параграф, се основават на данните, предоставени от източнокарибските държави, относно водещите 5 националности по отношение на успешните молби. Поради това е възможно действителните цифри по трети държави да са малко по-високи от тези, предоставени въз основа на това събиране на данни (т.е. някои от тези националности може да не са попаднали във „водещите 5“ в една или повече източнокарибски държави). Всички молби от граждани на Иран, за които се съобщава тук, са обработени само от Доминика.

[35] Гренада информира Комисията, че към 16 септември 2024 г. има 87 молби от руски граждани, които не са разгледани.

нарастване на рисковете или непосредствената заплаха за обществения ред или вътрешната сигурност на държавите членки. След като бъде приет преразгледаният механизъм за временно спиране на освобождаването от изискването за виза, Комисията ще адаптира оценката си въз основа на новите правила. При всички положения при оценката на Комисията ще продължат надлежно да се отчитат цялостните отношения между ЕС и съответните трети държави, както и цялостният политически контекст.

III. ЛАТИНСКА АМЕРИКА

В Съобщението относно визите от май 2023 г.[36] едно от основните предизвикателства беше нарастващият брой **молби за убежище, подадени от граждани на трети държави, които са освободени от изискването за виза**. Молбите за предоставяне на убежище, подадени от граждани на държави с безвизов режим, често са с **нисък процент на признаване** и по този начин създават значителна тежест за системите за предоставяне на убежище на държавите членки: около 20 % (над 1,2 милиона) от молбите за предоставяне на убежище, подадени в ЕС между 2015 и 2023 г., са подадени от граждани на трети държави, които пътуват без визи в ЕС. Това се случва в момент, когато капацитетът за приемане на някои държави членки е на предела си предвид ситуацията на множество кризи на геополитическия фронт, и по-специално необходимостта от интегриране на големия брой лица, на които е предоставена временна закрила, които са намерили убежище в ЕС поради продължаващата агресивна война на Русия срещу Украйна, и непрекъснато пристигащите незаконни мигранти от други части на света.

Освен кандидатите от съседните на ЕС държави, които редовно са обхванати от докладите по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза, през последните години някои държави — членки на ЕС, са изправени пред нарастваща тенденция на кандидати за убежище от безвизовите държави в Латинска Америка, както е показано в таблиците по-долу. Между 2015 г. и първото тримесечие на 2024 г. молбите за предоставяне на убежище, подадени от граждани на безвизовите държави от региона на Латинска Америка, са се увеличили

[36] Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета относно мониторинга на безвизовите режими на ЕС, COM(2023) 297 final.

значително, което е довело до ситуация, в която те представляват **половината от общия брой молби за предоставяне на убежище, подадени от граждани на трети държави, които пътуват без визи (около 600 000 от приблизително 1,2 милиона)**.

Таблица 1 — Лица, търсещи убежище за първи път, през периода януари 2015 г. — юли 2024 г. — Източник: Евростат

Държава	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	Януари — юли 2024 г.
Коста Рика	10	5	15	20	60	40	20	80	115	120
Ел Салвадор	555	1 765	2 965	5 040	9 070	4 230	1 830	3 580	2 880	1 540
Гватемала	20	40	85	230	620	500	265	440	545	260
Хондурас	220	475	1 325	2 770	7 245	5 670	2 360	3 260	4 030	1 580
Мексико	75	50	80	125	200	160	135	260	335	195
Никарагуа	45	65	165	1 890	6 530	3 900	1 365	2 780	3 235	1 545
Панама	5	5	10	15	55	50	60	125	170	85
Аржентина	15	20	35	100	340	450	325	810	1 475	985
Бразилия	90	205	290	670	1 605	1 650	795	1 555	1 775	1 245
Чили	35	50	50	105	225	300	195	370	600	385
Колумбия	270	1 050	3 935	10 045	31 850	29 055	13 140	42 420	62 015	31 845
Парагвай	15	15	30	80	375	370	250	740	1 085	735
Перу	145	150	550	1 515	6 810	6 140	3 055	12 685	23 035	16 135
Уругвай	0	10	20	30	110	170	140	110	200	110
Венесуела	775	4 690	12 985	22 195	44 770	30 325	17 380	50 050	67 085	41 740
ОБЩО	2 275	8 595	22 540	44 830	109 865	83 010	41 315	119 265	168 580	98 505

Държава	Година	Откази за влизане	Незаконно пребиваващи	Лица, търсещи убежище за първи път	Процент на признаване[37]
Аржентина	**2022 г.**	350	1 110	810	2 %
	2023 г.	335	1 285	1 475	4 %
Бразилия	**2022 г.**	2 825	4 565	1 555	8 %
	2023 г.	2 380	4 990	1 775	9 %
Чили	**2022 г.**	180	620	370	5 %
	2023 г.	210	700	600	4 %
Колумбия	**2022 г.**	3 600	9 800	42 420	6 %
	2023 г.	3 655	14 260	62 015	6 %
Коста Рика	**2022 г.**	20	75	80	0 %
	2023 г.	20	85	115	11 %
Ел Салвадор	**2022 г.**	165	650	3 580	31 %
	2023 г.	130	720	2 880	31 %
Гватемала	**2022 г.**	115	285	440	17 %
	2023 г.	105	260	545	32 %
Хондурас	**2022 г.**	515	2 405	3 260	17 %
	2023 г.	475	2 490	4 030	23 %
Мексико	**2022 г.**	190	695	260	12 %
	2023 г.	235	730	335	18 %
Никарагуа	**2022 г.**	425	1 325	2 780	25 %
	2023 г.	370	1 080	3 235	52 %
Панама	**2022 г.**	25	35	125	14 %
	2023 г.	25	40	170	6 %
Парагвай	**2022 г.**	725	1 265	740	5 %
	2023 г.	460	1 800	1 085	3 %
Перу	**2022 г.**	1 155	3 650	12 685	5 %
	2023 г.	990	4 755	23 035	5 %
Уругвай	**2022 г.**	30	190	110	3 %
	2023 г.	25	220	200	5 %
Венесуела	**2022 г.**	250	2 000	50 050	4 %

[37] Процентът на признаване включва регламентираните в ЕС форми на закрила (статут на бежанец и субсидиарна закрила) и изключва националните форми на закрила (хуманитарни причини). Той се изчислява, като броят на положителните решения на първа инстанция (за предоставяне на статут на бежанец или субсидиарна закрила) се раздели на общия брой на издадените решения.

	2023 г.	405	2 175	67 085	3 %[38]
ОБЩО/СРЕДНО (%)	**2022 г.**	10 555	28 670	119 265	10 %
	2023 г.	9 835	35 590	168 580	14 %

През 2023 г. гражданите на петнадесетте засегнати държави са подали **168 580 молби** в сравнение със 119 265 молби през 2022 г. Това представлява **увеличение с над 40 % за една година**.

Въпреки че има молби за предоставяне на убежище от граждани на всички петнадесет държави в региона, които са сезонно освободени от изискването за виза, с най-голям брой такива молби и тенденция на увеличение са Венесуела, Колумбия и Перу, следвани от Хондурас, Никарагуа и Салвадор. Другите държави имат по-малък брой и по-слабо изразени тенденции на нарастване, поради което засега не предизвикват особена загриженост[39].

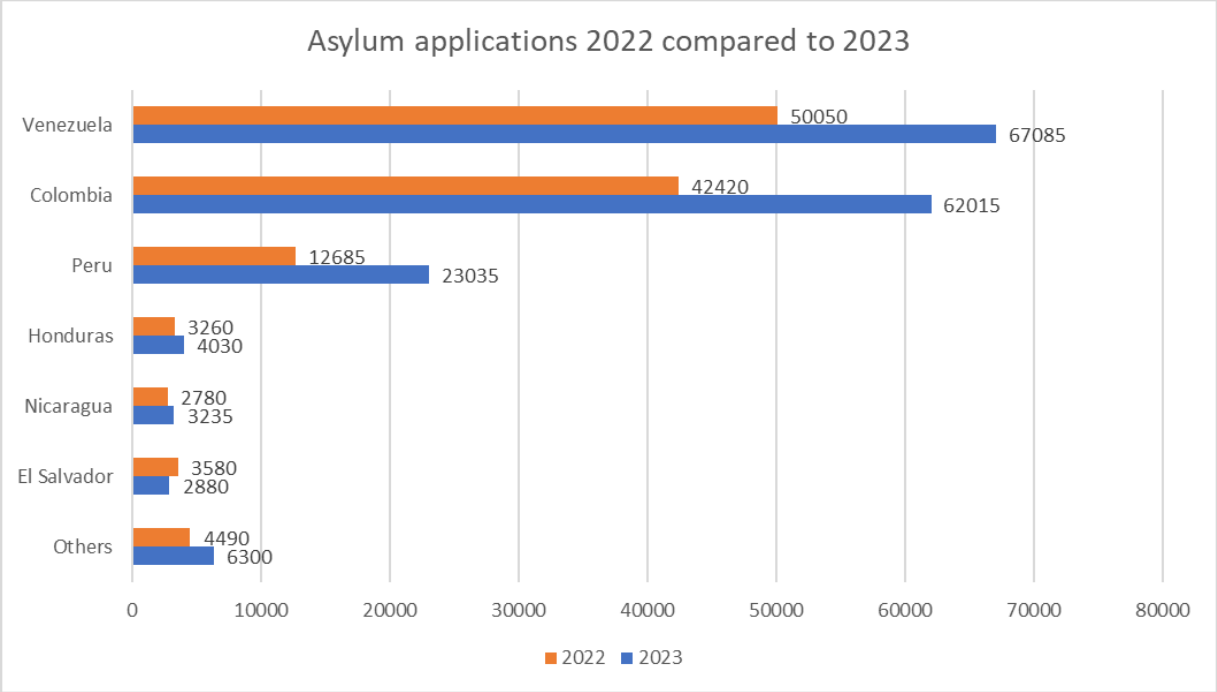

Източник: Евростат

Що се отнася до **Венесуела**, броят на молбите за международна закрила, подадени от венесуелски граждани в държавите членки през последните три години, непрекъснато нараства и надхвърля 50 000 молби годишно. През 2023 г. са подадени 69 540 молби спрямо 52 075 молби през 2022 г. Комисията признава, че тези тенденции са свързани с настоящото политическо и икономическо положение във Венесуела, и припомня ангажимента на ЕС да подкрепя заедно с международните си партньори мирно, демократично и приобщаващо водено от Венесуела решение за прекратяване на кризата в страната.

Що се отнася до **Колумбия**, през 2023 г. колумбийските граждани са подали 63 310 молби за международна закрила в държавите членки, което представлява увеличение с 46 % в сравнение

[38] През 2023 г. 91 % от решенията на първа инстанция са довели до предоставяне на национален статут на хуманитарна закрила на търсещи международна закрила граждани на Венесуела (72 % през 2022 г.).

[39] Въпреки че Бразилия е една от държавите с най-висок брой откази за влизане и случаи на незаконно пребиваване в региона, този брой трябва да се разглежда пропорционално на по-голямото ѝ население.

с 2022 г. (43 370). Комисията признава, че тези тенденции са свързани и с факта, че Колумбия е приела почти 3 милиона бежанци и мигранти от Венесуела. Както е посочено в съвместното съобщение, ЕС ще продължи да подкрепя Колумбия и региона в борбата им с миграционната криза.

Що се отнася до **Перу**, броят на молбите за международна закрила, подадени в държавите членки между 2022 г. и 2023 г., рязко се е увеличил с 81 %, като през 2023 г. са подадени 23 280 молби в сравнение с 12 880 през 2022 г.

Що се отнася до **Хондурас**, през 2023 г. в държавите членки са постъпили 4 065 молби за международна закрила в сравнение с 3 335 през 2022 г., което представлява увеличение от 18 %.

Що се отнася до **Никарагуа**, през 2023 г. в държавите членки са постъпили 3 340 молби за международна закрила в сравнение с 2 855 през 2022 г., което представлява увеличение от 15 %.

Що се отнася до **Ел Салвадор**, през 2023 г. в държавите членки са постъпили 3 060 молби за международна закрила в сравнение с 3 770 през 2022 г., което представлява спад от 19 %.

За да се гарантира устойчивостта на освобождаването от визи, безвизовите пътувания следва да се използват строго за краткосрочен престой. Службите на Комисията, в сътрудничество с ЕСВД, ще започнат диалог с най-засегнатите държави в региона с цел обмен на информация и на най-добри практики, ще подкрепят усилията на органите за осъществяване на подходящ граничен контрол при заминаване, кампании за повишаване на осведомеността относно правата и задълженията в рамките на безвизовите режими и други подходящи действия за отстраняване на основните причини за големия брой молби за предоставяне на убежище. Комисията ще следи за изпълнението на горепосочените мерки и въздействието им върху броя на незаконно пребиваващите и на молбите за предоставяне на убежище съгласно действащата правна уредба на член 8, параграф 2, букви а) и б) от Регламента за визите, където се предвижда задействане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза в случаи на значително нарастване на незаконната миграция или на броя на неоснователните молби за убежище.

Що се отнася до дългосрочния престой, двете страни следва да засилят сътрудничеството си в областта на правните способи и да насърчават взаимноизгодните механизми за мобилност, както е посочено в съвместното съобщение относно нова програма за отношенията между ЕС и Латинска Америка и Карибския басейн.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Държавите членки отчитат като цяло тясно сътрудничество с всички партньори от съседните на ЕС държави в областта както на миграцията, така и на сигурността. Няколко от тези партньори трябва да продължат усилията за справяне с неоснователните молби за убежище, а всички трябва да продължат да постигат напредък по привеждане в съответствие на визовата политика, за да се предотврати рискът граждани на трети държави да влизат без визи на тяхна територия и след това да продължат да пътуват незаконно към ЕС.

За съседните на ЕС държави последващите действия след приключването на процеса на либерализиране на визовия режим продължават да бъдат мощен инструмент за подкрепа на реформите и за засилване на сътрудничеството с ЕС в областта на миграцията, управлението на границите и сигурността. Комисията смята, че Албания, Босна и Херцеговина, Молдова, Черна гора, Северна Македония и Сърбия са предприели действия за изпълнение на редица от препоръките, направени в шестия доклад по механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза. По отношение на Украйна и Косово, чиито граждани са били освободени от изискването за виза преди по-малко от седем години и за които все още е необходимо да се докладва по изпълнението на изискванията за либерализиране на визовия режим, Комисията смята, че тези изисквания продължават да се спазват. И двете държави обаче трябва да предприемат допълнителни действия, за да изпълнят препоръките на Комисията. По отношение на Грузия, чиито граждани също са били освободени от изискването за виза преди по-малко от седем години и за която все още е необходимо да се докладва за изпълнението на изискванията за либерализиране на визовия режим, Комисията счита, че за да продължи да изпълнява всички критерии за либерализиране на визовия режим и да избегне евентуалното задействане на механизма за временно спиране на освобождаването от изискването за виза, страната трябва да предприеме допълнителни спешни действия за изпълнение на препоръките на Комисията, особено в областта на защитата на основните права.

Процесът ще продължи да се следи отблизо, включително чрез срещи между висши служители, както и чрез редовни срещи на Подкомитета по правосъдие, свобода и сигурност. Мониторингът на проблемите, свързани с изискванията за либерализиране на визовия режим, също ще продължи да бъде част от годишните доклади на Комисията относно разширяването.

Комисията също така ще продължи да работи с източнокарибските държави с безвизов режим, в които се прилагат режими за предоставяне на гражданство срещу инвестиции, за да се предотвратят евентуални рискове за сигурността на ЕС и неговите държави членки, както и със съответните държави от Латинска Америка, за да се предотврати използването на безвизовото пътуване за подаване на неоснователни молби за убежище.